

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas < von Aquin, Heiliger>
Venetiis, 1593

Qvaestio CXXIII. De fortitudine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Vamoia na pron ir prohi.

& mani-

umadul

ad dana

urprohi

a autem

cut detta i qua hu-ronibeni

od dire

m, quòd

concupi prohibe-pifcente,

ecte con

in opus,

miglio-

le, gano

propter immi-

rcenarie, ficut 1-

narie quò ad inté-onem mercedis.

bi scito, quòd in

s operibus, quæ li-te funt in festo,

uplex inuenitur fi-is, alter operis: al-er operantis. v.g. F1

s, feu ratio operis minutore est ad-nare naturam ho-

inis egentis minu-one: in doctore, est

eint operas informando in causis diebus festis, ut patet Roma.

Me icaminutores, & huiusmodi, ita pro mercede operantur diebas festis sicut aliys, nauta similter. Et breuiter manifestle absentis sopera qua reputantur licita in illis diebus eadem intentione, qua atractatur de toperantur, et sonatione soperantur, et conditiones sentitione mous sentitione operantur, et conditiones sentitione mous sentitione operantur, et conditiones sentitione operantur, et conditiones sentitione operantur, feiliapper merce
et alterum de réperantur, et alterum de réperantur, et de foritudine, occurrit aut in hoc trac bus præceptis prohibenda concu pifcentia furti, & adulterij: no aupropter merce-m. Er cum hæc vt-te notoria costét, absque scrupulo tem concupifcentia homicidij. a abique (crupulo fint, colligendum el vinuerfale, Quòd follicet, opera qua licie poffunt in fe-fio fieri fiue propter confuetadinem, fiue propter neceffitate corporalis falutis, QUAESTIO CXXIII.

De fortitudine, in duodecim articulos dinisa.

Onsequenter postiu-titiam considerandum est de fortitudine. Espri mò de ipsa virtute for-

Secundo, De partibus eius. Tertio, De dono ei correspon-

Quarto. De præceptis ad ipsam Pertinentibus.

Circa fortitudinem autem con C

sideranda sunt tria.

Primo gde, de ipsa fortitudine. ¶ Secudo, De actu precipuo eius, scilicet, de martyrio.

¶ Tertio, Devitijs oppositis. CTR CA primum quaruntur

duodecim.

Primo, Vtrū fortitudo fit virt?.

Secūdo, Vtrū fit virtus fpecialis. uminare intelle -um in musico, de-dare, vel sol mni-re diunum cultú,

edme, in mufico, deledrae, yel fol mnisate dinimum cultú*,

& felin alijs. Finis autem, feu razio operantis est merces, ita qu
in qui felto operantur, pro ratione operis habein necessitatem
yel minum spericulum, yel genus operis per se ficirum yel-con
incualiens. & si qui dest eius modi: pro ratione autem applicandi te adilla o pera i habein mercedem. I deo namque I oannes paraus est locare operas suas in sesto ad coquendum, & non
ad aran sun, quia coquerest de consucundin licitum, arane aztumnon: & sideo applicarse al locardum operas stats ad coquen
dum qui indiget pecunia; qua eriteins merces. Bes si pon insigere, ine dubo non locares sias operas neque in festo, neque in
alis debus; sed vineret ve nobilis dominus. Ista est communis
dipotto, & sincenio operantium tam in selto, quam extra: &
x ex consisteur ine & ratione apparet, nullam hic peccarum inturenti. Ex con namque quòd opus facio concessiam in die festo, son pecco execo vero quod ad opus illus me applico, y to
shueniam meet insigentie, i nulla desormitas apponiur; nibil
onara sinem sessi insigentie, i nulla desormitas apponiur; nibil
onara sinem sessi insigentie, i nulla desormitas apponiur; nibil
onara sinem sessi insigentie, i nulla desormitas apponiur; nibil
onara sinem sessi insigentie, i nulla desormita proporte ad unini
saccado illus me opus absque mercede, quam proper merceten. Nihil sacio contra id quod veticum est pracepto sessi qui a
non propease opus illus da sinciur serval do pera non sincia, un que
anni signita exeo quod. sinut mercenarie, vel propere lucrum
annim propere sinum micrim; quod opera non sincia, ad que
genes depuratos sabemis, ut author docuir. Et propetera lenunda obiectio mini obstat, neque prima aliud concludir quam
pud opera mercenaria habem aliquid de servuli, quia frilicatoperanur propera laterum. Sed hoc non sufficia ad opus servile
conditione est sinue servile quod de frex semilia vinculo, y vel
quod it opus me chanicum, quod tamen in multis cassivis rantanta cerulitates. Extransi in commune, a

bus bellicis.

¶ Sextò, Vtrum sustinere sit præ-cipuus actus eius.

¶ Septimò, Vtrum operetur pro-

pter proprium bonum.

¶ Octavo, Vtrum habeat delecta-

tionem in suo actu. ¶ Nonò, Vtrum fortitudo maximè consistat in repentinis.

Decimo, Vtrum vtatur ira in fua operatione.

¶ Vndecimò, Vtrum sit virtus Cardinalis.

¶ Duodecimò, De comparatio ne ei9 ad alias virtutes Cardinales.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum fortitudo sit virtus.

A D PRIMVM fic proceditur. Videtur, quòd fortitudo non sit virtus. Dicit enim Apostolus 2. ad Corinth. 11. Virtus in infirmitate perficitur: sed fortitudo infirmitati opponitur. ergo fortitudo non est

tia, conaturque, ut audio, quantum pot dicta authoris impu-gnare: propter qd decreui obiecta eius referre,& cum Diui Thomæ auxilio fol-uere,folida eius do-Arinam clarificado. ¶In primo igitur ar. huius q. dubium oc-currit ex dicto Doctore, qui vocatur Martinus de Magiftris, cuius superius in tractatu de odio & inuidia corrigendo meminimus, cir-ca rónem redditá in corpore art.ad often dedum, or fortifudo dédum, o fortitudo est virtus, quia l'tol-lit impedimenta ab-ducentia volútatem a rectitudine rônis. Antecedens phatur inductive fic, Recti-

virtus.

In operib' humanis.

Antecedens, pbatur inductiue fic, Rectiudo illa, fipugnandum est contra hostem oppugnantem cuitată, ponenda est ab aliqua virture morali, & nóa a prudetia, nec téperantia, nec instituacrgo a forfrudine. Similiter, Rectiudo ista, abditiandum est ab vxore aliena, ponenda est, & noa a iustitua, nec fortiudine, ergo a teperantia: de iustitia vero nó oporter probate e si propieta rectitudinis, quia in litera author fateur. & non sint plures morales virtues: quia prudetia est virtus intellestă listergo &c. Secundò, Omnis causa cui conuenit operatio & remotio impedimenti magis debet denominari ab operatione, quâm a remotione impedimenti virtus est submanis tam si sint ad alteru, ergo alia virtutes ponunt rectitudinem in his qua sint ad alteru. ergo alia virtutes ponunt rectitudinem in his qua sint ad alteru. ergo alia virtutes ponunt rectitudinem in his qua sint ad selectius, quam in sint ad selectius. Quintò, Statte acquali periculo, & aquali actu in contemnendo periculum, adhuc virtutem dicendo, que est potentia benefactiua. Quintò, Statte acquali periculo, & aquali actu in contemnendo periculum, adhuc virtutem dicendo, que est potentia benefactiua. Quintò, Statte acquali periculo, & aquali actu in contemnendo periculum, adhuc virtutem dicendo, que est potentia benefactiua. Quintò, Statte acquali periculo, & aquali actu in contemnendo periculum, adhuc virtute dicendo, que peritulum operibus humanis. Sextò, Sublato impedimen to tali, ponitur rectitudo, a aliter siblatio impedimenti este totola si ceda humani que pomitur rectitudo, a aliter siblatio impedimenti este otio-la: sed humasini que per sonti mo operibus humanis. Sextò, Sublato impedimenti este otio-la: sed humasini que su sunta del signi in operibus humanis. Sextò, Sublato impedimenti este otio-la: sed humasini que su sunta del signi in operibus ad la surio, est sunta determina actuali recipia virtute aliqua ad hoc. Et ratio est qui a inclinatur naturaliter in bonú alterius, ideo eget uoluntas virtute aliqua in seminitario da in D

tudo auts oc reperatua no nun uncarectaria quia liunt in appetum inferiori: dei casani collendo impedimenta illas . Ethices vas fus, contra quem si argumenta tenda, solo Et primi siquidem antecedens dislinga, que

effe. Quod quidem tripliciter con tingit. Vno modo, secundum qu ipfaratio rectificatur, quod firer

virtutes intellectuales. Aliomodo, secudum quodipsarctindo rationis in rebus humanis insi-

tuitur, quod pertinet ad inflitiam.

Tertio modo, secunda quod tol. luntur impedimenta huius fedin

dinis in rebus humanis ponenda.

Dupliciter autem impeditur vo-

luntas humana ne rectitudinem

rationis sequatur. Vno modo per

hoe gattrahitur ab aliquo dele-

ctabili ad aliquid aliud quam re

ctitudo rationis requirat, & hoc

impedimentum tollit virtus tem

perantia. Alio modo perhocol

voluntate repellit ab eo quodeft

fecundum rationem, propteral

quod difficile quod incumbit. Et

ad hoc impedimentum tollendi

requiritur fortitudo mentis, qua

feilicet hujufmodi difficultatibus

reliftat: ficut & homo perform

dinem corporalem impedimen corporalia superat, & repellit. Vn

de manifestum est, quod forniu-

do est vicrus in quantum facir ho-

minem fecundum rationemelle.

AD PRIMVM ergo dicendum,

quod virtus anime non perficiur

in infirmitareanima, fed inini

mitate carnis, de qua Apoltolis

loquebatur: hoc aut ad formus

nem mentis pertinet, quod infi-

mitate carnis fortiter ferat, quoi

pertinet ad virtutem patientizit

fortitudinis: & quodhomomo

priam infirmitatem recognola, quod pertinet ad perfectionen, quæ dicitur humilitas.

fortitudinis. Et nifi ex motibus appetitus fenfitiui, feilicet, rimore ex audacia impediretur voluntas, ipfa voluntas recta ratione regu lara abfique habitu fortitudinis rectinudinen poneree in operibus humanis; qua funt fortitudinis. Sed quoniam impeditur ex humanis qua funt fortitudinis. Sed quoniam impeditur ex humanis qua funt fortitudinis. Sed quoniam impeditur ex humanis qua funt fortitudinis habitu in appetitu fenfituo, sta op habitus fortuddinis habitu in appetitu fenfituo, sta op habitus fortudinis habitu in appetitu fenfituo, sta op habitus fortudinis habitus in appetitus fortudinis habitus in appetitus fortudinis habitus in appetitus fenfituo negue continui f

pria. Altenun reipectu fuperioris ; felice te volutaris, & hoc elt rollere impedimenta recte electionis, run quia voluntas exercere debet Lib.3.can.6. electionem rectam & fequente: busytem-5 fen moderamen in paffionibus utmoris & andaciae respectiu periculora mortis: tum qua pationes immoderata mouet voluntatem ad male eligédum: nim quia electio recta debet participari in ipio appetitu tenfitiuo,& conflat quòd parrici pari nequit in fistee-ptino impedito per

> litas mentis, vt supra dictum * est: sed fortitudo videtur cosstere in corpore, vel saltem corporis coplexionem confequitur ergo videtur, o fortitudo non sit virtus.

RESPON Dicendum, of fecundum Philosin * 2. Ethic. virtus eft . quæ bonum facit habete, & opus eius bonű reddit : vnde virtus hominis,de qua loquimur,est,que fa cir bonú hominem, & opus eius bonum reddit. Bonum autého-minis est secundum rationé esse; lecundum Dion.4 cap.* de diuin

netur inter virtures Theologicas, neque inter intellectuales, vt ex fu pradictis * patet: neq; vr effe vir-tus moralis, quia vt Philof dicit in 3. † Ethic. videntur aliqui efferor tes propter ignorantia, aut ppter experientia, ficut milites, que magis pertinet ad arte, quam ad virtu tem moralem.Quidam etiam dis cuntur effe fortes proprer aliquas passiones, puta, propter timorem comminationum, vel dehonorationis, aut etiam propter triffitia, vel iram, seu spem: virtus aute mo ralis no operatur ex passione, sed ex electione vestipra habitum est ergo fortitudo non est virtus. 3 Præt. Virtus humana maxime confiftit in anima: eft.n.bona qua-

SED CONTRA eff, quod Aug.

minis eff fecundum ratione effe, fecundum priculation particular priculation expansion and a fecundum pricular priculation pri

di, p virus est habitus electimis in medierate confistens. Forti-

inlib. de moribus Ecclelia fortitudinem inter virtutes enumerat.

état ad aliquam virutem, ergo Rejonem, quoniam recta electionis proprium operantis bonti (fic ensista imperatus bonti (fic ensista impedimentori etta) multa eger virutte morali directalia impedimentori etta, ercetami luntur autem arquiers in hocg pravirutte, vito tantum modo, (chicketa) align modo, contingiti, fellicet talkata virtute, vuo tantum motoojata aliomodo contingit, fellicerat rum eft. Ita op fi rette peripua ficari a fortiudine, & temperan modis diuerfi achts al di conta-quia electio qua eli in voluntare ttudine, tollendo impedimenta-cettur fenfriuo rectificanura fo petitu fenfitiuo rectificantura pentu tennun rechtudinen nur rechtudinen. Opera ausmanibus pendens, feundario rechte ad principale verò eorundentic eligens & viens, concurri formanific fortitudo omnis concurrente. tic fortuido omnia concurreano. ĉte, quia non eft opus; quia qua-requifit; habent directe rethiema. lentius; fellicet inclinationen ara-bonium proprium (appolito, Esbara-maturam dum inclinat per nodama.

mmoderatas pai fiones. Alterum re-fpectu fui fubiecti in quo est: & hoc est reddere ipsú firmu ac potente ad prom pte & faciliter mode randum timorem & audaciam instatibus periculis mortis bel licæ, Tertium autem officium, feilicet, di-

recte rectitudine po nere in operibus ex-terioribus fortitudinis, officium est prin cipaliter voluntatis resta eligentis, & vcirca princ.

tentis omnibus viri bus humanis, Secun-dario auté & inquan tum pendent huiui-modi opera, & earu

minet omni habitui.

Adfecundum diciur etiam cum diftinctione, o caufa eft duplicio ordinis, quadam ordinata immediate ad propriam operationem, y calor ad calefaciendum: quadam immediate ordinata ad actionem superioris
causa, & mediante
illa ad operationem
propriam. In primo
cause causaru, vera

re caufaru, vera d maior, op caufa habes operari, & tol

heimpediméra ma is fectidum opera-10, quam fectindum ollere impedimen-12, indicanda eff : in jecundo aikem Can-jerum genere nó eft vez. Es in promptu nio diaerficatis eff, eja milis caulís pre-epunm eft, quo re-picami, caulís pre-picami, caulís pre-picami, caulís pre-picami, caulís pre-

riore: in illis verò incipale est respi-

and impedimenta-ing inperioris cau-ing inperioris cau-fa, quam facere ope-rationem propriam, qua mediante fu pe-noris caufar actione caufant, have ad ma-

rem. Ad minorem

verò dicitur, verum elle, φ virtus habet virúque, scilicet ope

rari, & tollere impe

dimenta: sed no vno modo quælibet vir-us hæc duo habet , quoniam quæda vir-mes funt velut caufe funcioris ordinis ;

fuprioris ordinis:
& haz primo operanur,& lecundario
tollun impedimen-

Quadam funt infe-noris ordinis, quae primo ordinarur ad operatione luperio-ris, & mediante il la

ad operatione pro-pnam, refortitudo, & temperatia: quo-

mam primo ordina-

nir qualibet moralis virtus ad rectam cle ctione, qua est actus

oluntatis . Virtus enim est habitus ele

tims aEthic.Et ha

fi.

cm

nên

AD SECVNDVM dicendu, quòd exteriorem virtutis actum quandoque aliqui efficiunt, no habetes virtutem ex aliqua alia caufa gex virtute. Et ideo Philos.in * 3. Ethi. ponit quinque modos corū, qui limilitudinarie dicuntur fortes, quasi exercentes actum fortitudinis preter virtutem: quod quidem B cotingit tripliciter. Primo quide, quiaferuntur in id quod est diffici le, ac fi non effet difficile : quod in tres modos dividitur. Quandoq; enim hoc accidit propter ignora tiam, quia scilicet homo non percipit magnitudine periculi. Quan doq; hoc accidit propter hoc, q homo est bonæ spei ad pericula vinceda, puta, cum expertus est se sæpe pericula enasisse. Quadoque autem hoc accidit propter scientiā & artem quandā, sicut cotingit in militibus, qui propter peritiam C armoru, & exercitiu, no reputant grauia pericula belli, estimantes se per sua artem posse contra ea defendi,sicut Vegetius dicit * in lib. de remilitari. Nemo facere metuit, qd se bene didicisse confidit. Alio modo agit aliquis actum for titudinis fine virtute propter im-pulsum passionis, sine tristitie, qua vult repellere, vel etiā iræ. Tertio modo ppter electione non quide finis debiti, sed alicuius teporalis commodiacquirendi, puta, hono ris, voluptatis, vel lucri : vel alicuius incommodi vitandi, puta, vitu perij, afflictionis, vel damni.

AD TERTIVM dicendum, quad fimilitudinem corporalis fortitudinis dicitur fortitudo animę, que ponitur virtus, vt dictum * eft: nec tamen est contra ratione virtutis, mex naturali coplexione aliquis habeat naturalem inclinatione ad virtutem,vt * supra habitum est.

ARTICVLVS 11. AD SECVNDVM fic proceditur. Videtur, quod fortitudo non E limenta rectae el -

uraketa natura, enidenter patet, quòd inclinatio natura prae- A & Et per hoc etiam patet responsio ad sextum. Nos enim docemus,quod fublatis impedimentis, voluntas non per habitum in-fitita, jed per naturalem inclinarionem iam expedite ponit recti-tudinem in electione fua, & quafi infert rectitudinem in electio-ne participata in appetitu fenfitiuo, cooperante ad hoc virtute fortitudinis, ur pater

sit specialis virtus. Dicitur enim Sap. 8. quòd sapientia sobrietatem & prudentiam docet, iustitiam,& virtute, & ponitur ibi virtus p for titudine. Cu ergo nomen virtutis fit commune omnibus, videtur o

fortitudo sit generalis virtus.

¶ 2 Præt. Ambr. * dicit in primo de offic. Non mediocris animi est fortitudo, qua fola defendit orna menta virtutum omnium,& iudicia custodit,& quæ inexpugnabili prelio aduerfus omnia vitia decer tat, inuicta ad labores, fortis ad pe ricula, rigidior aduersus voluptates, auaritiam fugat tanquam labe quandam, quæ virtute effeminet, & ide postea subdit de alijs vitijs: hoc aurem no potest conuenire alicui speciali virtuti. ergo fortitu do est generalis virtus:

¶ 3 Præt. Nomen fortitudinis a firmitate sumptum esse videtur: sed firmiter se habere, pertinet ad omnem virtutem, vt dicitur * in 2. Ethicorum, ergo fortitudo est virtus genralis.

SED CONTRA est, quòd 22. Moral. † Greg. connumerat cam alijs virtutibus.

RESPON. Dicendum, quòd sicut supra dicti * est, nomen fortitudinis dupliciter accipi potest. Vno modo, secudum quod absolute importat quandam animi firmitatem: & mhoc est generalis virtus, vel potius conditio cuiuflibet virtutis, quia ficut Philos di-cit in * 2. Ethic. ad virtutem requi ritur firmiter & immobiliter ope rari. Alio modo, pot accipi fortidofm quod importat firmitatem animi in sustinendis, & repelledis his, in quibus maxime difficile est firmitatem habere, f. in aliquibus periculis grauibus. Vnde Tullius dicit * in sua Rhet. quod fortitudo est cosiderata periculoru susce ptio, & laborū perpessio: & sic for titudo ponitur specialis virtus, vtpote materia determinata habes.

ex dictis. Stat ergo folidum fundamen-tum literæ, q. virtus non vno modo dicitur, & o fortitudo ideo virtus est, quia tollit impedimenta rectitudinis rationis: quonia hoc est præ-cipuum & immedia- Libr.1. e. 39. tum suum officium, in princ. to-& in hoc suo officio continetur reliquii. conunctur reliqui, quod fibi conuenti, fcilicer, moderari passiones: quoniam ipfa est in appetitu fensitiuo non absolute, fed vt subest voluntati, ac per hoc est simarius appeti est firmatiua appeti-tus vt mouetur a vo-luntate: & per hoc est moderatrix timo ris & audaciæ vt eligibiles quodammo-do fint ab appetitu fentitiuo. Nunquam fenitiuo. Nunquam
enim moderante
has palliones fortitudo, nifi electionis
impedimenta ablulifien & per hoc ipfum, quod impedimenta rectę electionnis aufert, electionis
rectæ participatiun
rai, cap. 1, 2

quuntur.

¶ In eodem art. du-bium ex eodé Mar-tino occurrit , circa illud quod in litera dicitur, quod temperantia tollit impe-dimenta a delectabi li providentia. conn proudenta, con-tra inquit, Perfene-rătia pertinet ad té-perantiam, & tollit impedimenta proue nientia a contrifla-lati bili, ut patet in 7. Ethic. ergo temperantia male dicitur

rantia male dicitur
tollere impedimeta
a delectabili.

¶ Ad hoc dicitur pri
mò sp cú temperan
tia fit circa delectationes,& triftitas,ut
inferius patebit:quia
tamen principaliter
eft circa delectatioimpedimenta dele

eft circa delectationes, de dictum est, qualitationes, ideo merito, & verè dictum est, qualitationes, ideo merito, & verè dictum est, qualitationes delectabili proteniencia. Nihil esque obstat veritati huitus licere, si citam secundario impedimenta a trishabili tollat. Secundo dictum quo qualitatione del virtus, sed imperfectum quid in genere virtunis, utinferitus patebit: slitudque est de ea, & alund de temperanta indictum, quoniam illius prima materia est trissitia: sistus verò principalis materia est esclectacio.

¶ In codem tart, in responsione ad secundum, dubium occurrit circa hoc, quo contra verè fortes dissinguantur exercentes fortitudinis actis, puta, pugnare propter damnú vitandum virupori), assistionis, au damní. & est fratio dubis, quai affe sinte causir institubel li. & per hoc pugnando pro his, vere fortitudinis actus exercetur.

¶ Adhoc de que finis virtus sono situationis inferius ipsa virus.

Secunda Secunda S. Thoma.

O 0 3 tute,

rectæ participatiui ra'. cap.1. 2
habile conflinit, vn. medio.
de reliqua recta fe-

AD PRIMVM ergo dicedum, o

fecundum Philosophum * in pri-

mo de cœlo, nomen virtutis re-

fertur ad vltimum potentiæ.Dici-

tur autem vno modo potentia na

turalis, secudum quam aliquis po-

test resistere corrumpetibus. Alio

modo secundum quòd est princi pium agendi, vt patet in * 5.Me- G

taphyf. & ideo quiahæc acceptio

est communior, nomen virtutis

fecundum quod importat vltimū

talis potetiæ, ett commune. Nam virtus communiter fumpta, nihil aliud est quam habitus, quo quis

potest bene operari. Secundu aut

quod importat vitimum potentie

primo modo dicta, qui quide est modus magis specialis, attribuit

speciali virtuti, scilicet fortitudini,

ad quam pertinet firmiter contra

quæcunque impugnantia sare.

Ambrolius accipit fortitudinem

large, fin quod importat animi fir

miratem respectu quorumcuque impugnantiu. Ertamen etiam#m

AD SECVNDVM dicendu, quod

quod author proprie loquendo, opine vitte ett, ad uninuantum, quod formato nientiam cum audacia, qua alimofene cum timore, qua retroceffum quadam titudo in animi virilitate conflit, neu

quod est specialis virtus habesde terminată materia, coadiuuatad relistendű impugnationibuson. nium vitiorum. Qui enim potell firmiter stare in his quæsunt difficillima ad futlinendum, coleques est, quod sit idoneus ad relistendi alijs, quæ funt minus difficilia.

AD TERTIVM dicendum, quod obiectio illa procedit deformadine primo modo dida,

ARTICVLVS III.

Vtrum fortitudo fit circa timores, o audacias,

A D TERTIVM sic proceditur. Videtur, quòd fortitudonon fit circa timores, & audacias. Di cit enim * Greg.7. Moral.luffori H fortitudo est carne vincere, proprijs voluptatibus contraire, de lectationem præsentis vita extinguere. ergo fortitudo magistidetur esse circa delectationes. quam circa timores, & audacis.

ponitur vtri que extremo, nec aquinto utrumque excludat. Vnde forita one quam timori, licet neuter el confore: h quam timori, licenciure et connecia more quam audacia; Et propierea oportes quel ma cultura tima timoris quam audacia; uppea na cegent probatione; quomam & eperam non foliam autiert actus fortes fell man fugere. Audacia autem facta dius fatos gredi, Et in a. Ethic. confulbur acum num fimilius uirtuti declinet. Confu uirilitati animi eth audere quantuse. Martini argumenta unan fimindous. ¶ In reliponfione ad tertuum cuidas a Martini a tisidem occurrit; que ad da.

ibi dicitur, quò d'umor & andana licer malum. Dicit enim quò docule con free malum. Dicit enim quò docule realiserum maltter, tum quia obiectum umon daries actions quantità delle con controlle delle controlle c dacia autem est autibile. In coust contrarium elt timendo, in dickla aufibile fecundum quod hundime-timendum uerò rationem mali, sa nem, quòd non farisfiat a gunean, fortutdinis ficut terrible: & fiçasi ficun circa aufibile ferimur in pan-tonis indicum.

rionis indicium .

¶ Ad euidentiam horum recoletor Itoms indicated a decident and horizon recolera-tion experience of the control o

sate, cûm nihil sit propter, vilius se tamquam sinem, & omnia bo-ra exteriora sinu munus bona quam virtutes siple, que sunt inte-riora animi bona, que nec dan possiunt, nec auferri ab omnibus, consequens est, o sinus fortitudinis no recté ponatur quo deunque tempor ale bonum, puta, honor, voluptas, aut lucrum. & propterea punganers pro solo-

pugnantes pro glo-ria, aucimperio dila tando, quamuis for-Lib. r. text. tiffime le habeant, non funt tamen verè fortes, fed fortibus fimiles. & quia vita-re mala opposita, puta, vituperium, trifti-tiam, & danini, ori-tur ex amore bonorum, quorum priuationes annectuntur malis:ideo eadem ra

tione non rectè po-nitur fortitudinis finis pugnare propter temporale damnum virandum tamquam propter finem .
Ad obiectione au-

tem in oppositum di citur, q temporalia bona dupliciter con fiderantur . Primò abfolute, & fic non excufant bellú. Alio modo vt funt adminicula virtutum, & tic reddunt iusta bel la. Litera autem loquitur quando in ip-fis bonis temporalibus conflituitur fi-nis. Vnde dicit ter-tio modo ppter ele-

tio modo apper ele-chionem non quidem finis debiti, fed alicuius temporalis. Vbi infinuat quòd temporale præfituatur vr finis: quod conflat effe illicium, quia debet respici vr ad finem, virtutem feilicet, seu ve-ram islici atem, quæ eli fecundum virtutem.

illicium, quia debet respici ve ad finem, virutem feilicet, seu veram iestici arem, qua est secundum virutem.

¶ Suer Questiniu 133. Articulum tertium.

I N artica: inidem q omisso tecundo, dubium ex eodem Martino occurrit caca conclusionem litera, videlicet, Fortitudo est circa timores & ande ciras quast combinua timorum; & audaciarum moderatiua. Ipse erim q.4. dioti se contra dictum S. Trom, arguere 6. m. dicip, primo sic, Forentido est contra dictum S. Trom, arguere 6. m. dicip, primo sic, Forentido est contra dictum S. Trom, arguere 6. m. dicip, primo sic, se andacia moderatiua, probatur antecedes displiciter, Primo, qua fortitudo habet contiere ne rmor 8 andecis instit, aurinon continuentur, aut ne exeant in affectum; secundo ex dictus S. Thom, quia, scilices fortitudinis est remouere impedintica &c. Consta enim, quod viraque passio impedir, espo atraque est contienda enim, quod viraque passio impedir, espo atraque est contienda enim, quod viraque passio impedir, espo atraque est contienda enim, quod viraque passio impedir, espo atraque est contienda enim, quod viraque passio impedir, espo atraque est contienda enim, quod viraque passio impedir, espo propositi, se l'am innor quam audacia opponitur fortitudini, esgo. Terio, s. Fortitudo inclinat ne actus fortis situadacia, ficur ne situato inclinata particulario particula tudo inclinat ne actus fortis fir audacia, ficut ne fie timor, ergo non plus est cohibiciua timoris gifain audacia. Quarcós Moderajai audaciam non est aliud quâm facere ur aude anus quando opportet &c. & non aliter: & fic eriam oportet facere in passione timoris, ergo si folinudo est moder tima audacia; est enam moderatiua atimons. Quinco, Adhoc, quod ex audaci sia fortis, oportet sibi addere quod desservi, subtrashere quod superabundat: & similater adhoc, quòd ex timi o sia fortis, ergo par est ratio viriusque, Sextò, secundum Arist, Inclinatus in virum virium debet transferre se in aliud oppositum, yt tandem ventat ad media, ergo non plus cohibendus est timor quam audacia, nec plus moderanda audacia, quam timor.

¶ Ad hoc tria dicenda sint. Primú est, quis verba, si Gohibere, & moderari, quibus author vsus est, non sint ve disparata, aut

Ad hoc tria dicenda fiint. Primú est-quista verba, f-Cohibere, & moderati, quibus author vsius est, non sint vt disparata, aut composita intelligenda, ut iste bontushomo volust intelligende. Expresse namque, in hac eadem e, author usitur repressionas uncabulo, respectu audacia, ut pater in art. 6. in corpore: & moderationis vocabulo respectu timoris, ut pater in art. 6. de compositur un de manifestum culibet este poteste, quod secundum suam doctrimam fortitudo est repressina audacia. Constat, enim quod reprimere in idem redit quod cohibere; & quod est moderatiua timoris. Non est engo corra authoris doctrinam intellectam, quod sortitudo est cohibriua timoris & audacia, nec quod fortitudo est moderatiua utriusque; ac per hoc totus labor arguendi in oppositum contra S. Thom. unus suir. Secundo dicendum est,

ës delatad on. 砸

poup titu-

non

pro-

rationem timen & abalio appre-diur, vt longe tens, & vt mea-

feu separabilis entia, & fic ha-

batur auten probatur autem

QVAEST. CXXIII.

In fiperabundat, & timidus deficie: & non oportee effe managementum, quod timidus fugit, quam illud quod audax fuara fortis libiji, ve pare: & eft femper fermo de timendo aufbilimmano: quod dico proper terribila humanan virime excedentia, circa que ve Ariflot, dicit in 3. Ethicorum non fortido de la compositio ad exteriores res periculofas. er-go fortitudo non est circa timo-res, & audacias.

¶3 Pret. Timori non folum oppo nitur audacia, sed etiam spes, vt su pra habitum † est, cum de passionibus ageretur. ergo fortitudo non magis debet esse circa audaciam, quam circa spem.

SEDCONTRA cst, quod Philosoph. dicit in 2. & 4. Ethicor. * quòd fortitudo est circa timore,

guz vt time occurrunt: & fi-terad que aude-& ex do Ctrina ot. Ethic, Vbi um diffinit tilerad que aude
Rey do trina

de audaciam.

de ca do trina

de ca do trina

de audaciam.

de ca do trina

de ca do trina

de ca de ca de carda de contrarium effe timidu

de fife. E bene: quia contraria habet conditiones, felicer, fu
dionem porétia, & longe effe, quas coditiones non effe timidu

de fife, & bene: quia contraria habet conditiones, non effe timidu

de fife, & bene: quia contraria habet conditiones non effe timidu

de fife periculum apprehenditum non folum, y tri sperabile,
in apprehensione constat. Differt quoque obiectum audacia,
felicer periculum apprehenditum non folum, y tri sperabile,
longe, fed apprehenditum conunctum fibi bonum victoria

erando illud malum: & ad atalebomi moniferum audacia, fed

e que eff mater andacia; ex hoc namque que se periculum que,
parte est maximum & propinguum: & proper hoc Anist.

In singum ad ea quæprimo obinciumum, dicitur quod obie
tum dimonis & audacia; ex parte retam realiter, quam formali
en til dem fed ev parte apprehensions distinguitum formaliter

et mataratio mali fe tenet ex parte rationis somaliter ex parte ret
tum aratio mali fe tenet ex parte rationis somaliter ex parte ret
tum aratio mali fe tenet ex parte rationis somaliter ex parte ret
tum opune divit author, quod timor & audacia non opponum
mer parte obiecti, pro quanto vierque est respectu mali . Sed

test soporena dillinchio formalis ex parte apprehessions inhil obstra
linera vipote impertinens proposito. Propter hanc enim duersti
amen parte apprehensions Arith distinguit ansibile & timen
dum, & dicir effe contraria, ut secunda inducebat instantia.

Add verò quod contra farisfactionem responsionis arguitur,

denno di dividenti mor a farisfactionem responsionis arguitur,

denno mor andacia; fed speciantantis audaciam.

Add verò quod contra farisfactionem responsionis arguitur,

denno mor andacia; fed speciantantis audaciam.

Add verò quod contra farisfactionem responsionis arguitur,

denno mor andacia; fed speciantantis audaciam.

Add verò quod contra farisfactionem responsio

ARTIC. III.

2 92

A vtratio posci, patinu, & operatur sortis. Vbi maniseste Arist. dicit, & probat, quod sortis times & andet quando oporter, & proper quod oporter &c. Certum est enim quod loquitur de forti inquantum fortis, & de actibus fortis inquantum fortis, & de actibus fortis inquantum fortis, ve patet ex probatione allara, icilicet. Secundum dignitarem enim & ut ratio posci, patinur, & operatur sortis. Ratio etiam adhoture sortinare remonere impedimentum, quo retrahitur voluntas a sequela rationis. Quodante aliquis retrahatur ab aliquo difficili, pertinet adrationem timoris, qui importat recessitum quendam a malo difficultarem habente, vt supra habitu † est, cum de passionibus ageretur: & tideo fortitudo principaliter est rinstiture adratis est cita imotes difficilium retum, qua retrahere possim voluntate a sequela rationis. Oportet autem huius modi reru difficilium impul fum no soli firmiter tolerare con hibēdo timorem, sed etiā moderate aggredi, quado scilicet oportet ea exterminare ad securitatem in potentia in qua est, responder il liture and proposito sibilecto rectificate. & vnineratione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est, responder il liture qualibet virus habet pro actum rectam operatione, qua est responde il liture de citam rectam operatione, qua est responde il liture de citam rectam operatione, qua est responde il liture de citam rectam operatione, qua est se liture de citam rectam operatione qua e

rate aggredi, quado scilicet oportet ea exterminare ad securitatem rate et lifeata ab ea ria oportet y fornitudine control de la control de la

dum etam ablolute loquendo, elf fallum, licer positir ad aliquem bonum fensim reduct, ideo tes finas rationes intendo soluere, inquantum militant contra superiorem doctrinam. Primò ergo probat sic. Ountis viruss, qua esticica aliquem actium, el tamquàm circa partiale obiectum circa omne illud, quod cicitum est este impedimentum illus actus: sed fortis set quòd timor est adacta sun impedimenta. Secundò. Quicquid est obiectum prudentia simo impedimenta. Secundò. Quicquid est obiectum prudentia directua fortiudinis, illud est obiectum fortiudinis, sed prudentia talis habet has passones pro obiectis; ergo. Probatur maior, quia aliàs non este actus est outurais sufficienter conformis actus rationis. Teresò. Per actus fortiudinis, imor se audacia sun noliti formaliter, yel aquiualenter, ergo sunt obiecta. Probatur sequela, quia nolitum est obiectum actus, quo est nolitum.

4 Ad huius rei am pliorem euidentam sciendum est, quòd tollere impedimenta actus non vio modo cicitur. Nam aliquando dicitum este ciun partiale, excludendum tamen. Quando uerò pridentia pracipir, quando oporter, se quod oporter se, pracipendo auferta actualiter ab actu pracipira do oporte se, pracipendo auferta actualiter ab actu pracipira do oporte se, pracipendo auferta actualiter ab actu pracipira de excluditur, sint obiecta actus pracipiradis se prudentia, ita conditiones cius sint esticit. Est se actus informatus talibus conditiones actus pracipiendis sumpedimenta ripredimenta actus pracipiendi cintur elicitus a prudentia, ita conditiones cius sint esticita ellar conditiones actus formaliter ingredimem ab codem subisecto. Sic autem tollere contraria impedimenta, non est sinte eliciti. Est se actus informatus talibus conditiones actus formaliter ingredimem ab codem subisecto. Sic autem tollere contraria impedimenta, non est salacia conditiones actus formaliter ingredimenta pro obiecto se audacia un opponuntur fortiudinis actus non primo modo, sed secundo de subisse se audacia un opponuntur fortiudinis con menionis se audacia, ideo timor & audac

ARTICH citur volitum, aut nolitum, ita o chillian

extremi habent conditiones in ipfis actibus. Ille timet nó que, aut. F quado, aut proprer quod oportetix fimili modo aiter audet. For-tis aut. & timet, & audet quando, vbi, qua, fictus, & proprer quod oportet. Exercedo ergo fortitudinis actum. fortis tollit timore & audaciam non toll indo ipfos actus, fed toll-indo corium condi-tiones no foliter, que nedo primaria inten-tione luas conditio-nes, & ex colequente expelledo cotrarias. Et quía actus fortitu

Et quia actus fortitu dinis feipsu cu fuis coditionibus, f.quan do oportet ecc. ponit formaliter, ideo contrarias conditio-nes tollit formaliter: nes tollit formaliter: & fic pater, , & false eft major primæ objectionis, l. Ofs virtus, quæ eft circa aliquem achum, eft taquam circa partiale obiecti, circa omne illud, quod feitu eft effe impedimenum illuis achus; quonia fat, & fic circa impe ftat, o fit circa impe ditiuu tamquam cir ca contrarium, feu inationem formaliter illi recti actus. Probatio au em ma ioris nihil concludit in oppositum dictorum: quoniam con-ceffo affumpto, scili-cet, Fortitudo quan-tú inclinatur in proprium actum, tatum ad tollendum impe-

dimentum inclina-

que dicitur, que maior est falla, ve manife-stè patet de ipso a-

au fortiudinis. Con

tur, non sequitur, que tollet impedimenta tali modo, scilicet, 1.2.q. 45.ab vt obiecta partialia, quonia flat cp tollatur per fiu actú alio modo, formaliter.

Loco citato ¶ Ad fecudam quo-

Loco o

Art.2. huius flat naque quod ille quæst-cognius est per pru-dentiam, ac per hoc illius obiectum: & tamen non est obieclum, sed actus for-tiudinis. Non ergo quicquid est obiectu prudentiæ regulan-tis fortiudinem, est

tis. Dicit enim Augult, * in ilio.de moribus Ecclefic, quò di fortitudinem, et qui a di se di tat quò di tri vir.q.r. arti inist fed fita quò di tri vir.q. arti quo di amatur: & in fexto actus rollumi o actus initi di quo di amatur: & in fexto actus initi di alet, loquendo de conformitare, qua natus eff actus soluntaris effe conformis rationi, que eff conformis activi rationi, qui mo per hoc eft rationi coformis, quò de exercet ur actus ni quo eft cognitum, ac præceptum a prudentia. Loquendo autem de conformitate nature concedaur obiectum: Qui a una di difformis nature a natura intellectus, ur pater. Sed hoc eft impertinens proposito. Ad tertiam autem obiectionem negatur fequela: qui aesse tolium, uel nolitum cotingit dupliciter, feilicet ur obiectum. & ur actus, Cum enim quis milt, ale non unit feribere, ly scribere, est uellum, seu nolitum, at tolium eti di y unit, aut no unit est uolitur actus, urruque enim eti uolitur auolitus actus, urruque enim eti uolitur quia uolitu, actus uoluntatis, quo di litu, seu nolitu ur obiectu, est nolitu illo actu noluntaris, quo di-

rum, & audaciarum moderatiua.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Greg, ibi loquitur de fortitudine iustorum, secundum quod communiter se habet ad omnem virtutem. Vnde præmittit quædā pertinentia ad temperantiam, vt dictum * elt.& subdit † de his, que pertinet proprie ad fortitudinem fecundum quod est specialis virtus, dicens huiusmodiaspera pro æternis præmijs amare.

Ad secundum dicedum, quod res periculose, & actus laboriosi, non retrahunt voluntatem à via rationis, nili inquantum fimentur. Et ideo oportet quod fortitudo sit immediatè circa timores,& H audacias: mediatè autem circa pe ricula, & labores, licut obiecta prę dictarum passionum.

AD TERTIVM dicendum, quod spes opponit timori ex parte obie cti: quia spes est de bono, timor de malo. Audacia autem est circa idem obiectum, & opponitur time i fecundo accessim, & recesfum, vt fupra dictum * eft. Et quia fortitudo propriè respicit teporalia mala retraheria a virtute, vt patet per diffinitionem + Tullij, inde est q fortitudo proprie est circa ti morem,& audaciam, non aut circa spem, nisi inquantum connecti tur audaciæ, vt fupra habitű eft. †

ARTICVLVS IIII. Vtrum fortitudo sit solum circa periricula mortis. A D QUARTUM fic proceditur. Videtur, o fortitudo

non solum sit circa pericula mor-

tis. Dicit enim August, * in lib.de

moribus Ecclelic, quòd fortitudo

est q stet firmus contra minor fed non convertitur, Erhocei ad rationem virtutis pertinet, respiciatylrimum. Maximeans terribileinter ofa corporaliam

citur volitum; auc nontum, na p el ilm dato; feribere el obiectum acus volum feribere. Volitum autem, feu nontum di, nó alto quam feipfo el voltum au formaliter el voluntarius acus in a au

mulicæ † cap.15. dicit, quodfo. titudo est affectio, que nullasal uerlitates mortemque formus ergo fortitudo non ell folima ca pericula mortis, fed circa onnia alia aduerfa.

J 2 Præt. Oportet omnes pallo. nes animæ per aliquam virutem ad mediu reduci: led non eftare aliquam alia virtutem reducerem ad mediū alios timores, ergofortitudo non folucit circa timores mortis, sed et circa alios timores 1 3 Præt. Nulla virtus eft in extremis: fed timor mortis estin extremis, quia est maximus timonim ve dicitur in * 3. Ethicor.ergovirtus fortitudinis non est circui-

SED CONTRA eff, quod Andronicus dicit, quòd formudo est virtus irascibilis non facilent stupescibilis a timoribus, quilum circamortem

RESPON. Dicendum, o ficus fupra dictu * eft, ad virtutemfotitudinis pertinet, vt voluntatem hominis tueatur, ne retrahatura bono rationis poter timorénal corporalis. Oportet autemboni ronis firmiter tenere cotra quod cumque malum, quia nullumbo num corporale æquiualet bono ronis: & ideo oportet gfomtido animi dicatur, quæ firmitero tinet volutate hois in bonorons contra maxima mala:quiaquila firmus contra maiora, confequo la, est mors, que tollir omnaco poralia bona. Vnde Augden in lib.de moribus Eccleligg il culum corporis,ne concumu atque vexetur labore, vei dolott ne auferatur aut atque perman pterid, quod amatur: & in fexto K

> oportet. Vt enim dichum eft, fi appendi proprio motu appetere præe, à necessaria uirtus fortitudinis, idis necessaria un rus formudans, la nata in propram lupposta ban ficere ad opera formulains su tababilite appenti, at partieri preque actus timendi, atoue acquibus, se propter quod opera. Super Quationis complemento. Nat. Achibis courre consistential in subiplicit. An fortudo la clusto attesti Fortudo deficit a quartirorquia quanta deficit a quartirorquia quanta deficit. deficit a quafito; quia quafitu dia detur quo ad ly folú. A augenta he risto ad hoc, quomá y de par

rula. & dicirur quòd eft forcis fimplicirer nifi respectu maximonum malorum, qua dicir este pericula mortis: & non dicit quòd
italo la funt maxima mala. Non caret fiquidem questionis scrunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula fint maxima mala, quoniam crunulo, an solum morcis pericula morcis: quoniam
mortis tetrore anima quatit. Et
ideo virtus fortitudinis est circa
timorces periculorum mortis.

An primym ergo dicendu, qu

Virum fortitudo proprie confissa
car pericula mortis, qua funt

Continentem specta
donare, & expendecar pericula mortis, qua funt

Continentem specta
donare, & expendere superando blanfor malorum vi-fori. Pertinet er-ad fortitudinem inere non fola pe

dfor-las ad-nidat,

ım cir

An-

itudo

tatem

quod-

m bo

plamorus.
Adhoc dicitur, que niciatus, & tormenaut lint ducentia di mortem, quam-

mortem, quam-non tam repente, hac funt maxima ricula, nec funt tra pericula, mor-si aut non ducunt

ad nonem, vt verbe
as non multum grania, ablitisio manus,
nulfio oculi, & hunimodi: & talia non

u maxima pericu-Quia ergo fola orus pericula ma-na mala ex fuo

inter illa fit lati-

fortitudo bene se habet in omnibus aduersis tolerandis, non tamen ex toleratione omnium aduerforum reputatur homo simpliciter fortis, sed solum ex hoc B quod bene tolerat etiam maxima mala: ex alijs autem dicitur homo fortis secundum quid.

Ap 11 dicendu, o quia timor ex amore nascitur, quæcumq; vir tus moderatur amore aliquoru bonorū, consequens est ve moderetur cotrarioru malorum timorē.Sicut liberalitas, quæ moderaturamorē pecuniarum, per consequens et moderatur timo rem amissionis earum. Et ide apparet in temperantia, & in aliis vi turibus : sed amare propriam vi- C tam est naturale, & ideo oportuit esse specialem uirtutem, que moderetur timores mortis.

AD TERTIVM dicēdum, quòd extremum in virtutibus attendiextremum in virtutibus attendituda eti finiplicuta
turi fine excellum rationis rectæs
turi fine excellum rationis rectæ

Super Quastiones centesima vigesimatertia Articulum quintum.

Nary, dabium occurrit ex Martino q. 3. circa illud dichum liurazi. Fortundo est et circa pericula morris in bello particulatumi, quis ve delerar virtune, impugna ur vig ad morte. Vult
fundem Martinus hoe este fallum, aftert qi, contra hoe plura mo
una himo igiur arguit sic. Fortundo est rantum circa illa mortis
periala, in quibus est contrapugnatio fecundum virus exteriores
oura mortealed in folis periculis mortis qua est in bello ester
dato, est montrealed in folis periculis mortis qua est in bello ester
dato, est montrealed in folis periculis mortis qua est in bello ester
dato, est montrealed in folis periculis in qua fustimentur pp virtutem
femadam sine exerciori defensione. Maior probatur: inquit, per
famoum Arin; a Ethic dicentis, Similiter ata & viriliter agunt,
in unbus est fortundo, & bonum mori. Deinde probatur ratione,
la litis folis mortis periculis; in quibus est contra pugnatio, de
valoquimur, speritur timor, & audacta: ergo in illis solis est
fortundo. Consequentia parce; & antecedens probaur: quai ai na
tibus illis, in quibus pro instituta, am fide seruanda sine contrapit
pasiones fibirmus periculis mortis; audere sempre est lundable,
qua addre sib sit tantum per actum, quo malumus sibire mortraquam relinquere virunem. Timere autemn-lue singere, semper
esti unhonellum, quia timere sit per actum contrarium andaciz re
data, in illis vero in quibus est contrapugnatio, cadit actus audadi honeltas, sin contrapugnatione altimenda & est praverez
a eccutione huius actus estas cadit andacia, cadit timor, cadis fortundo mada: & urrisp poetet letium flante imperio executionis ad
contrapugnandum percare peccasis oppositis fortundin per aitucan agrediendo, vel expectando, cum vilius ester cedere
in, qui loge proculdubio numero & robore, & armis validiorationa magrediendo in contrapugnatione altres infrientere per altos
habitus a fortundine, ergo fortitudo no est circa illa. Colequenta

Verum sortitudo proprie consistat cir-ca pericula mortis, que sunt in bello.

A D QVINTVM sic proceditur. Vider of fortitudo no consistat proprie circa pericula mortis, quæ sunt in bello. Martyres.n.præcipue de fortitudine comendantur : fed martyres non commendantur de rebus bellicis. ergo fortitudo non proprie

consistin circa pericula mortis, quæ sunt in bello. ¶ 2 Præt. Ambro. * dicir in lib.de Offic. φ fortitudo diuiditur in res bellicas, & domesticas. Tullius etiam dicit in primo de Officijs. Cum plerique arbitrentur res bellicas maiores esse, quàm vrba-nas, minuenda est hæc opinio. Sed fi vere volumus indicare, multæres extiterunt urbanæmaiores clarioresque, quàm bellice: sed circa maiora maior fortitudo consistit. ergo non propriè conlistit fortitudo circa mor-

tem, quæ in bello est.

¶ 3 Præt. Bella ordinanf ad pacé temporalem reip. conseruadam. beralitätem vero vit continentem fpectat donare, & expende-re fuperando blan-ditias, vel quæcumgi oblectamenta in op-positum. Et similiter ad liberalitätem vit perseuerantem, perti-

tutis opere non ob-ftante cruciatu, aut morte, communem hominum facultatem excedit. Quibus prz-libatis dicit, quòd per fiftere in virtute con-

comporalem reip. confer uadam.

cum contrapugnatione contra mortem ipiam, spectar ad fortiudinem, sine contrapugnatione vero dicta suscipere, & tolerare mortem potus quam a virture recedere, spectar ad illammer virture contrapugnatione vero dicta suscipere, & tolerare mortem potus quam a virture recedere, spectar ad illammer virture recedere, see fich ad illammer virture recedere, see fich ad illammer virturem, in qua persistium pura, sidem, sinistium mortem potus quam a virture recedere, see fich ad illammer virturem, sinistium pura, sidem, sinistium pura, sidem, sinistium pura, sidem, sinistium propere actum fortiudinis, puta, siquis comminetur militi mortem, sinistium propere actum fortiudinis, puta, siquis comminetur militi mortem, sinistium per centrapugnation per ciulium mortis properera comminata; sortis sterio, se fich Deinde allate exemplo Burndani de muliere contigara tentata de adulterio quadripsi, sicre, si prima per blandirias. & lacionas siccundo, per terrores verberum & mortis; terrio, per pretumny quarros, per falsa situationes, probare niture quod hundimodi mulies in calitiate, non obstante perculo mortis, per situationem, quod ell propietum si situationem, si situationem, quod ell propietum si situationem, si situationem, si situationem, si situationem, quod ell propietum si situationem, si situationem,

perfeuerantem perinet donare, & expendere fuperando quadecum, triflia ab hoc donare, & expendere fuperando quadecentia. Ad liberalitatem vero vi temperantem fipectat donare, & expendere, domitis iam triflitijs, delectationibus ac cupiditatibus, & vniuerialiter paffonibus in oppofitum. Ad liberalitatem demum heroica fipectat donare, & expendere, etiam fi pestat donare, & expender spectra donare, & ex-pendere, criam fi pe-riculum mortis im-mineat, inhibente ali-quo fub pigna mor-tis & cruciatuum ne expendar, aut donet; quoniam permane-re in huiufinodi vir-turis opere non ols.

tis exponere, cũ talis pax fit multarum lasciuiarum occasio. ergo viderur o virtus fortitudinis non confistat circa mortis bellicæ pe ricula,

SED CONTRA cft, & Philo. * dicit 13. Ethi. o maxime eft fortitudo circa morte, que est in bello.

RESPON. Dicendu, officut di-Aŭ * est, fortitudo conrmat animum hois contramaxima pericula, quæ sunt pericula mortis. Sed quia fortitudo virtus est, ad cuius rationem pertinet o fem-per tendat in bonum, confeques est, vt homo pericula mottis no refugiat propter aliquod bonu confequendum. Pericula autem mortis quæ funt ex ægritudine, vel extempestate maris, vel ex incursu latronum, vel si qua alia funt eiufmodi, non videntur alimotem fis fortiudo, eft, qui ai maximo & optimo periculo confitti. Et ex hoc capite habemus flatim intentum fublimendos Sed fubire mortem propter fidem, vel. iuflitiam conflanter tolerando fine contrapugnatione virium exteriorum, quando operet &c. confifiti in maximo & optimo periculo. Ergo hic eft vere proprie dicta fortiudo virus polita ab Arifto. Minor probatur, & quod periculum fit maximum, quia eft de morte . & optimum quai propter optimum. Chonum animi intertus, quo ninil nouimus melius in nobis . Concordant quos, & his honores principibus, & ciutatibius, quoniam tales maxime honoranur. Et apud Chriffianos patet de fanctis marryribus : & apud geniles Marcus Attilus, qui propter fidem fuffitait craciatum, tantopere commendaum & a Tullio inter forces locatur, ye paterin 1 tide Officijs, de fortiudine. Liquet fecundo, op fortis principaliter dicitur , qui circa bonam mortem, & quacumque repentina existentia internum fubliumendo, Sed qui propter virtutem abig; cotrapugnatione exteriorum virium quando oportes &c. conflanter fuffit mortem, efficirca bonam mortem, & repentina inferentia mortem impauidus. Ergo talis est vere & proprie fortis in principali gradu fortitudinis existens apud Arif, probacur minor. Et quod sti impauidus circa bonam mortem, quam ea qua sinti in bello communi : quoniam bellica sint praetia, sista attim principali gradu fortitudinis existens apud Arif, probacur minor. Et quod sti impauidus circa bonam mortem, quam ea qua sinti in bello communi : quoniam bellica sint praetia, sista autem sapentini in bello communi : quoniam bellica sint praetia, sista autem sapentini in bello communi : quoniam bellica sint praetia, sista autem sapentini nor epente aducentini y y pater de indicibus, de mulieribus, & de in fidelibus Liquet tertio, quod sortes, a cidentibus opportentialari homo impanation su protentialari homo impanation quado, opod in im pugnatione particulari homo impanation quado, opod in im pugnatione particulari homo impanidus quado, & scut oporte, agur vir funt eiufmodi, non videntur ali-

cui directe imminere exhocie profequatur aliquod bonum fer pericula mortis, quæ funt in bel cis directe imminent hominipp aliqued bonum, inquantumum licer defendit bonum coeperin ftum bellum. Potestautaliquod effe instum bellu dupliciter Vno modo generale, ficur cum aliqui decertant in acie: alio modo par ticulare, puta, cum aliquisiuder vel et prinata persona nontecedit a iusto iudicio timore gladi imminentis, uel cuiulcumq; peri culi etfi fit mortiferum. Perine aut ad fortitudinem firmitaten animi præbere contra periente

mortis, non folum qua immine în bello coi, sed etiam quaimm nent in particulari impugnatio ne, quæcommuni nomine bellum dici poteit. & fm hoc concedendum est, quod fortitudo proprie est circa pericula mortis, qua estin bello, sed & circa pericula cuiuscuq; alteriusmor-

optimi periculi, & optima moniscim

THE ARTIC

riculumi ergo non est conditio perio Antecedens pater, quia ex horipo a tioneth internenire, minus el penci-tione abstraherer periodem, codean tudo est folum circa perioda maima

optimi periculi, & optimiz moris ora,

Quo ad fecundum friendum film,
dinem a juffiria, q. infliria effectione
ad alterim, yet ficci ortitudo autemorem
film operantem et qua exterior orang
rum contra quem pugnatur, ideo una contrapugnationem exteriorem an nili inquantum spectat ad rectam di so. Et hinc similiter prouent, quo est solummo lo rectificare, dinerim timorem, & audaciam, & afus on obiectorum, qualia delcripta fun alla fpolitus in ferpfo fecundum vinuami contrapugnationem, & cateroset terum funt, iustitiæ est, yt prædid in noc differe materiam formul impainditatis materia in penulis vel tempeltatem marisyt in licera minent pericula directe proper a & propterea funt optima penulia propter pacem, fidem, caltiatem& respericula, nen, impaine in hoc differre materiam fort proprier pacential and imminent directions, rectain fil proprier pas & face oparter, quod communia film embis ex quactumque caufa. Ex hole inis exerciti? femper oporte immen, apura faces juditis exerciti? femper oporte immen, apura faces juditis a regounde. Ca quam: & pugnam lofam inem accommentation of the commentation of t ris pericula non imminent foreintido elt virtus rec'hifcana he dii possionen hominis inte oa to exteriorum viriam contra marezigi-g-pognetur achbus extenion de pognetur ache de

ex ipfa Ari.doctrina oftendendum est propositum: deinde decla-randa amplius natura fortitudinis est, quo ad propositum; & de-mum fatis site argumentis. Arist. 3. Esthe. tractaras, in quibus peri-culis mortis est fortitudo, primo vult quod fit circa mortem no omnem, sed cam qua est in optimis. & ex hoc infert, Ergo in his qua funt in bel-lo. Deinde probar illationem, quia in maximo & optimo periculo, & affert ad hoc rettimonium ab honoribus, qui est honoribus, qui ex-hibentur his qui le istis exponunt. Dein-de extendens fortundinem, dicit q prin-cipaliter fortis dicitur

qui impauidus circa bonam mortem, & quæcumque repenti-na existentia inferunt

mortem. Et talia fubfecundum bellum. Se candario quoque for tis est, qui impauidus circa mortem in ægri tudinibus,& in mari, ndinibus,& in mari, aliter tamen quâm naura &c. Et demii addit de fortibus; quirilliter agunt, in quirilliter liquet primo, quod ratio formalis, quare circa bellicam

quare circa bellicam mortem fit fortitudo, est, quia in maximo

ntelsione fidei, & morú. Non ergo exigit fortitudo o fit actu, A proposito contrapugnatua em exteriores vires, ted o agat ilher quando oportet, & quæ oportet &c. Ac per hoc conclusado, fortitudo est circa maxima & opima pericula mortis, y tilidatta, abitrahendo a contrapugnatione exteriorum virium, non contrapu

oc, g

n belli

ini pp

erin

Vao

alieui

li peni rtinet

tatem

minët

natio-

e bel-

con-

mot-

sacquiritur in ta-bus, lanctis mori-aus, przdicatione, contessone fidei, exemplari vita, fulimendo etiam

a non contrapu-atione earundem: quandoque recta io dictat in talibus tis, fortis bene se habet, psertim ga & cuiuscumq; mortis ho pot periculu subire pp uirtute, puta, culis effecontra-nandum fin exte us vires, vi cum cũ aliquis non refugit amico infirmanti obsequi pp timore mor tiferæ insectionis, uel cum non re entia, aut dotemporali, cu fugit itinerari ad aliquod pium infidespugna est, quan e autem non, um de fide aut aest. & ratio est, ia victoria, ad qua

martyres fustinent personales'im pugnationes pp fummum bo-num, quodest Deus. Ideo corú fortitudo præcipue commenda-tur:nec est extra genus fortitudinis,quæ est circa bellica. Vnde di cuntur fortes facti in bello.

AD 11. dicendu, o resdome-

negotium prosequendum pp timorem naufragij, uel latronum. B
AD PRIMVM ergo dicendu, op

e oportet hec pro reign experientia testatur sic sanctos vicisse tyrannos,& munim joum simicum efilem & conantem exterminare illos. Eft in oum rapugnario aliqua de ratione fortiudinis, £m qua femera vinite. agun, fed non £ n exteriores vires, licet quandoq; C ft fortiudinis actus vi declaratum eft. Hzc de fe. undo.

contrapugnatio aliqua de ratione fortinudinis, £m quã temmer vinite, aguat iced non £n exteriores vires, licer quandog q
me fi fortinudinis actus, vi cedeclaratum eft. Hæc de fe cundo.

Quò ad tertium reipondendo argumentis iam patet, p primi
ablate maiori. Fortintio de fin folis periculis mortus, in quibus
ad dicta contrapugnatio. Prima vero probatio illias ex Arilt, fobilite eft, arguendo, Fortes aguat viriliter, ergo aguat contrajugnado fecundum vires exteriores. Scatur, da guant viriliter, p
mando pro bono, de quo est pugna, & non per exterio is milsa exercinifed peractus viruotos, quibus bonnat illud defendant & augent. Secunda vero probatio. L. quimo & audacia finadant & augent. Secunda vero probatio. L. quimo & audacia finadant & augent. Secunda vero probatio. L. quimo ex audacia finadant & augent. Secunda vero probatio. L. quimo ex audacia finuti, ve ipitim ée arguentem
soume finorem & audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem & audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem & audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem & audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem et audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem et audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem se le audaciam simult, ve ipitim ée arguentem
soume finorem se le audaciam simult, partitum pôt. Nam
spitoposit est umo rumus patet in his qui pp timorem mor
its perdunt castitatem, aut fidem : & consequenter qui his sit um
spendissip ét umor nimus patet in his qui pp timorem mor
its perdunt castitatem, aut fidem : & consequenter qui his sit um
spendissip ét umor nimus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor nimus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor minus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor minus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor minus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor nimus patet in his qui remere le ingerunt
spendissip ét umor nimus patet in his qui rimunt rytamos, y teu
muguatores

fortis verfatur. Eft fiquidem finis periculorum mortis propier qué mortis pericula redduntur bona, feu optima. Vnde videtur quod temperantia, fiue iuititia non imperet fortiudini in tali cafit, ted pottus materiam fortiudini præbeat, proprie loquendo, sta quod iudex, feu mulier fortis non habet pro fine actus fortiudinis pudiciram, feu influid.

sticæ, uel urbanæ distinguuntur contra res bellicas, quæ.f.pertinent ad bella communia. In iplis tñ rebus domesticis, uel urbanis posiunt imminere pericula mortis ex impugnationibus quibuf-dam, quæ funt queda particularia & ita et circa huiusmodi pot esse proprie dicta fortirudo.

An i i i dicendu, q pax reipub. est fm se bona, nec redditur ma-la ex hoc \(\phi \) aliqui male ea uruntur. Nam & multi alij lunt, qui be ne ea utuntur, & multo peiora mala per ea prohibentur.f.homicidia, sacrilegia quàm ex ea occa sionentur: quæ præcipue perti-

fed fortiter agere in tali cafu, vt infra la-tius patebit. fed ha-bet iuftriam, feu puber uniteram, feu pu-dictiam pro vtilta-te confequence ad flum proprium finé. Ita que conscicitur, que for is fullinet pro-per infitiriam, vel pu dictiam, non deno-taur finis fortiudi-ita fortiudinis: fed finis materix nis: led finis materia fortitudinis , & uti-litas confequens ex proprio fine fortitu-dinis. & posser pellari pellari fecundanus finis fortitudinis. Et quia rarissime inte-niri udente fortis.

mala per ea prohibentur. I. homicidia, facrilegia quam ex ea occa fionentur: quæ præcipue pertinent ad uitia carnis.

ment ad uitia uitia uitia uitia carnis carn D

fuo elicito producere fortiudinem, cum actus elicitus temperan Fitie fit in concupicibili, & fit actus immanens non excedens elicitie propriu fubiectu fortiudo auté fit in iracibili. Sed diftin guen ili erat de producere imperatue, & elicitus, & dicendú, optoperaniz actus in catu postro, imperatue coadinuar ad productione fortiu dinis, a recta electione in internali participat.

a recta electrone in iraicioli participata frequenti exercitio produ ede Et fi utra que uirtus inest fin exercijum pi opriu, temperanta no im-perat, ut dictum et, acto formud nisifed

Supra arta-sector & star-sector & star-secto actu fortitud nis:10 circa pericula opti-ma pp téperatia: & no est actus téperan tiæ,nec elicitine, nec imperatue proprie loquendo, mil forte

ex parte materiæ cir ca qua elt fortitudo: quasi imperare dica-tur, quia excitat for-titudine costituendo materia circa quam verfari debet. Et hæc fat fint Mart ni dictis qua enus proposicu impugnantiquatenus auté virtuté quamlibet graduat modo, fupradicto, & dicit hac effe tradica ab Arift, in 7. I th.alie-rius negotii est.

¶ In codem ar. 5. no-

to,quò d cũ Artin 3. Ethic. poluerit forte principaliter respice re pericula maxima & optima, qualia sút bellica: & secúdario bene quoque se hre circa quæcumq; alia mortis pericula, qu'a impauidus existet, au thor hanc fecunda-riu acta extend t, & traxit ipium ad ma-

Ar.3.huins quart. lib.3. a.g.in priscipio, tem.5.

rant ipsum ad malore in turn, quod est obiectum audacie, iorem approximationem ad principalem, ollendens in eo quandoque inueniri rationem boni ex intétione operanis, dum fulner aliquis propter un tuterem subtre perculum pestifiera infectionis, ac per hoc perculum mortis per agritudinem iuel naugare, & sie periculum mortis in tempestationisme i innerari in locis, ubi no sine latronum metu iur. Impanidum siquiem esse in his homo, spectat siquidem seucumque occasione inuentat se in his homo, spectat siquidem seucumque occasione inuentat se in his homo, spectat siquidem seucumque occasione inuentat se in his homo, spectat siquidem seucumque occasione inuentat se in his homo, spectat siquidem seucumque excandortem, ut in 3 dicitur Ethicotumited impanidum esse messe propriaquius spectacad sortem; quoniam hausimodi pericula mortis sint etiam bona, quia propter bo, um virtutis, Describida autem a principali materia fortiudinis, puta mala huinsmodi non directe, e per se tendunt ad bonum uritutis; quoniam non ideo imminent ut uritutem destruant, sed ranticum in minimerent, si quacumque ex caus sa illic homo inuesiretur. Fortitudo enim circa maxima, ex directe optima est pericula, qua scilicet directe tendunt contra optima, hoc est, virtues, in responsore a terrium aduerte, quòd pax

ma, hoc est, virtures.

¶In codem 5, artic, in responsione ad tertium aduerte, quod par

Virum sustinere sit principalis actus fortitudinis.

A D'S E X TV M sic proceditur, Viderur, quod sustinere non sit principalis actus fortitudinis. Virtus enim est circa difficile, & bonum, ut dicitur in* 2. Ethi. sed difficilius est aggredi, quam sustinere.ergo fustinere non est præcipuus actus fortitudinis.

¶2Præt.Maioris potentiæesse vi detur, paliquid possit in aliud agere, quam pipfum ab alio non immutetur; fed aggrediest in a-liud agere, sustinere autem est im mobile perseuerare. cum ergo fortitudo perfectionem potentiæ nominet, videtur quod magis ad fortitudinem pertineat aggre- H di,quàm sustinere.

¶ 3 Præterea. Magis distat ab vno contrariorum aliud contrariu, quàm simplex eius negatio: sed il le qui sustinet, hoc solum habet, quod non timet.ille autem qui aggreditur contrarie mouetur timenti,quia insequitur, ergo uide tur quod cum fortitudo retrahat maxime animum a timore, quòd magis pertineat ad eam ag gredi, quam fustmere.

SED CONTRA elt, quod Philo. + dicit in 3. Ethico.quodin sustine dotriftia maxime aliqui fortes di

cuntur. RESPONDEO. Dicendum, quod ficut supra dictum*est, Phi

los.† dicitin 3. Ethico.fortitudo est magis circa timores reprime dos, quam circa audacias moderandas. Difficilius enim est timorem reprimere, quam audaciam moderari, eo quod ipsum pericu lum, quod est obiectum audacię,

reipub.pro qua fit bellum, ell'alban atem, cum fit fecundum Augulin.
concordia: & propterea non efte
finis belli iufti, quod propace fi. N citia vera, nifi fecundum um

& timoris de se confert aliquid ad repressione audacia, sed 030. ratur ad augmentum timors. Ag gredi aute pertinet ad formad ne fecundum quod moderaturzadaciam: sed fustinere sequiturre pressionem timoris, & ideoptio cipalior actus fortitudins effic. Ainere, idest immobiliterliffere in periculis, quàm aggredi.

AD PRIMVM ergo dicendum, of frustinere est difficilius, quim aggredi, triplici ratione. Primo quidem, quia sustinere videtur aliquis ab aliquo fortiori inuade. te:qui autem aggreditur, inuatr per modum fortioris. Difficilius autem est pugnare cum fortion, quam cum debiliori. Secundo quia ille qui sustinet,iam senut pe ricula imminentia: ille autemoni aggreditur, habet ea ut funna Difficilius autem est non mone à presentibus quam a futuris. Te tio, quia fustimere importato turnitatem temporis:ledaggredi porest aliquis ex subito mon. D fficilius autem'est din manere immobilem, quam subito mon moueriad aliquod arduum.vnte Philo.dicit in 3. Ethic.q quida funt praviolantes ante pencia in iplis autem discedunt:form autem econtrario se habent.

AD SECVNDVM dicendumiq fustinere importat quidempi fionem corporis, sed actumant mæfortiffime inhærentis bond ex quo sequitur, q non cate passioni corporaliiam immino ti. Virtus auté magis attédiure ca animam, quam circa corpus

AD TERTIVM dicedum gal qui fustinet, non timetpraient iam causa timoris, quam non habet præfentem ille qui aggre ditur.

est pugna puta, fidem, pacem & creur tudinis, & est finis ex pare muzias ut infra patebit. Et hac actio di ai quando inuenitur tale uelle diflucio is dinis bonum: quod ideo dico fortitudinis bono. Secunda di proximus finis fortitudinis,&p hoc est cuius meminit litera. Te. Ctio moderatina timoris, & 222 antedictis oritur est impeniedo antedells offittlet by
finere, dum & ratio pracipid
re, & ipfa eadem utitur corpore
illud (tub periculis, ictibus, vula
mob liter pati in corpore, em
re ipfius anima. Eepropetea in agere, licet ex parte corponidate

aliquid !

ed ope.

Dris.Ag

turan-

turre.

o prin-

elt fu-

ndum.

Primo

videtur

nuade in nuadit in ficilius di

cundo,

em qui a

forura ! noueri

t, o ex præstitu-le operantis, per rationem habi-

confequi inten-nus. Et hic finis eff operatio per-iz fortinudi is, illud quod per

am confequinur, ta,pax patrix. Di-mt autem hi a veri te, & authore in tobus. Primo m

c, quode ppriis n descrimina for doss natura fed remotis, & no ne daris, qualia funt

Man, par, euldem q, aduertendum est. Q conclusio literga cepta mg, um diffurctione tamen. Diffingunur fiquidem, & dicitur in shabitus ell duplex, vnus connaturalis: & hie est operatio

ARTICVIVS VII.

Vtrum fortis operetur propter bonum propry habitus.

A D SEPTIMV M sic proceditur. Videtur, op fortis non opere tur propter bonum propriilhabitus. Finis enim in rebus agêdis & si sit prior intentione, est tamen posterior in executione: sed actus fortitudinis in executione est po sterior, quam ipse fortitudinis ha bitus.non ergo; otest este, quod fortisagat propter bonum proprii habitus.

¶2Præt. Aug. dicit 13.*de Trini. Virtutes quas solum propter bea mur. Scundo illa negama.i.o itt operarofor do eas propter se appetendas, ut ipsam beatitudinē no amemus. titudinem amamus, sic persuade-

Sort Queftionis centesimevigesimatertie. Articulum septimum. A fortis Et qu loquatur ibi de fine operationis patet ex textu rotundo.Finis, înqui, omnis operationis ett qui fecundum habitum.

¶ Ad euidentiam huius quaettonis aleus ordiri oportet. Et ut-clare res tam occulta e lucelcat omnibus, triplici diffinctione vte mur, Prima eft, de fine proprio actus fecundum (e, uel per aliud.

Quod si facitit, etiam ipsas amare utique desistemus, quado illam propter qua sola ista amauimus, no amamus: sed fortitudo est, qda uirtns.ergo actus fortitudinis non est ad ipsam fortitudine, sed ad beatitudinem referendus.
¶3 Præt. Aug. * dicit in lib.de mo

ribus Ecclelia, o fortitudo estamor omnia propter Deum facile perferens: Deus autem non est ip fe habitus fortitudinis, fed aliqd melius, ficut oportet finem meliorem esse his, quæ sunt ad fine. non ergo fortis agit propter bonum proprii habitus.

Finis enim proprius actus fecundum fe est ille, qui est pro-prius finis, propter quem habens talem quem habens talem habitum operatur. Finis autem eiufdem per aliud, eft quod-cumg aflud;propter quod faciens talem acti operatur. Verbi gratia. In vitiis finis actus furandi eft ille propter quem fur. actus furandi est il-le, proprer quem sur visc, operatur: finis autem per aliud est quodeug, aliud pro-per quod aliquis su ratur, puta, ucluxu-rieur. Tanta hine ad propositum dise-rentia emanat, ut si-te medium

liorem esse his, quæ sunt ad fine, non ergo fortis agit propter bonum proprii habitus.

Sed contra est, quod Philo.*
dicit in 3. Ethico.quod forti fortitudo est bonumitalis aurem est finis.

Responde of bonumitalis aurem est finis finis fortius di committi li ain actu emperantia. Le vere se proprie fur finis dominitalis au faut emperantia. Per tributalis qua fortis, quoniam ex alio principio se alio fine fortem actum facit. Qui ento fortiudinis actum excreeux fortier agar, ille vere se proprie fortis est, quia ex principio inclinatiuo in iultitiam. Responde of time operantiam, se illius proprio fine fortem actum facit. Qui nero fortiudinis actum excreeux fortier agar, ille vere se proprie fortis est, quia ex principio inclinatiuo in fortitu dinis opera, se proprie proprium finem operum fortutudinis, operatur per fe primo. Se non propter aliud ut proprium finem. Pater etgo facile inducendo in utitis se utitutbus hac prima finis per auri per fe primo, de ipia operatione, secundum finis diffinis de poprium finem operum fortutudinis, operatione de imperature finiture, se deplicater de a loqui possitumi proprium finem condum finis diffinis de propriumitalis di pr

ARTIC VII

and camquam circa properam materiam verfatur: fed pericula, feut non funt maxima, infifint mortalia, ita no funt optima nifi futur non funt maxima, infifint mortalia, ita no funt optima infification optima infinit mortalia optima extali fine, ac per loc pericula maxima funt materia fortitudinis ex hoc, op funt optima extali fine. Se potes fortura optima extali fine, se potes fortura optima extali fine actual fine actual

Pericula maxima ac optima funt mate-ria fortitudinis ergo id quo funt optima fpectat ad materiam orritudinis: fed non te intrinleca ea denominate, sed ex or dine ad optimum finem, s.bonum uiruris, de quo est pugna vt patet, ergo bonit de quo est pugna, si-nis est materia circa quam est fortitudo. Quod autem illlud idem bonum non fit

proximus, & ultimus. Finis aurem proximus uniuscuiusque agenus eft, vt similitudinem suz formæin alterum inducat; ficut finis ignis calefacientis est, et inducat similitudine sui caloris in pariente: & finis ædificatoris est, ut inducat similitudinem suæ artis in materia. Quodeumque au G tem bonum exhoc sequitur, si sit intentum, potest dici finis remotus agentis. Sicut autem in fa-Etibilibus materia exterior dispo nitur per artem: ita etiam in agibi

Quod autem initid.

Inflitt per arterin, italeriamin agitoridem bonum non fit

finis proprius fortirudinis, probaturi ex hoc, quòd finis proprius unius virtutis com
munis effet multis uirturibus. Verbi gratia, Eile temperatum elproprius finis temperantia, & Iectidum hoc effet etiam proprius
finis fortitudinis, quod est impossibile. Implicat namque dicere
finem proprium unus virturis este înem proprium plurium virtutum eusfdem ordinis. Authoricate vero, nam in tertio, Edicorum Aristotel, inuestigando materiam fortutudinis clare concludit, quòd non circa omnia pericula mortis, sed circa optima est: & constat quod non huntimodi sint pericula bona bonitate in eis, ergo proprer ordinem ad bonum, proprier quod
non effectiue, nee exemplariter, vi pater, sed finaliter iunt optima. Et post non immediate, sed cum determinat de actu formato ipsius fortitudinis, probat quòd fortis boni gratia operatur, ubi numquam memini alicuius boni in speciali, mis fortitudinis, aperte ostendeus, quod proprius finis fortis, & uirturis
fortiudinis est fortitudini a quad forma operationis substrata fortitudini a quali. Substentiur enim ly
timere, audere, sutinere, aggreci, &c., actuali fortitudini, qua secundum conuenientiam ad habitum fortitudinis appontur huiumodi actibus dum suffinet, vel aggrediur, &c. quando oporte, quid oportee, ficut oportee.

timere, audere, futfinere, aggreda, &c., actual fortudatins, quae focundum convenientam ad habitum fortitudinis appontur habitumodi actibus dum fuffiner, vel aggrediatir, &c., quando oporter, quid oporter, ficur oporter.

His prabibatis, noneft difficile intueri ueritarem quaellonis itus, qua confifit in hoc, quodfinis proprius fortis, & habitus fortitudinis tam praelitutus, quam connaturalis, ett actualis fortitudo, tuma a communious nucho ando (quia vinumquodque ett proprer fuam operationem, ut dicitur in fecundo cœli, proprium autem opus fortisut fic, & habitus fortitudinis, non fit operatio fecundum fuam fubilantiam, puta, fuffinere, fed fecundum fuam formam ac per hoc ett fortitudo actualis, qua fignificat formam in tali operatione, ficur finias gignificat culturatem in nafo) tum quia ficut finis proprius tultita ett infitua in actu exercito, co modo quo fit a intl s: & fimiliter finis temperantie proprius ett temperate fe habere in actu exercito, co modo quo liberales fe exercent. & fic de dalissist finis proprius fortitudinis, & fortis; ut fic, ett fortier operari; co modo quo fortes operantur. Et omnium ett via communis vario, qui a habitus funt proprier proprias perfectiones actuales, quas apponunt operationibus in acto exercito. Sunt enim habitus uellu potentia quaedam media inter potentiam, & actum: & propriere funt inflituit proprier attuales perfectiones tamquam om nino actus. Tum-qua fortis, operationes tamquam om nino actus. Tum-qua fortis, operationes tamquam om nino actus. Tum-qua fortis, operationes fortitudinis, qui ramaximo & optimo peraticulo, pura, jurfo bello, prafituer fibi, inquantum fortis non alium finem mifi fortier agere actu in troiter agas, & huis boni gratia agit fortis. & potes hine formare rationem, pura fufficieus, & proprium motitudinis fut rationem, quia fortitudo ipfa actualis ett bonum forti, & et if finis fux operationis, pura fufficieus, & proprium motitudinis fut fortier agas, & huis boni gratia agit fortis. & potes hine formare rationem. Fortis habet pro fine proprio f

ater te habete sacutature retunt; ince me a quod no operatur fortier eo modo ou in pte, ac faciliter. Tertius impertetifimos fortier fe habete, sed proper aind bonn, flitiam, fortier se habet; he enimum pa

-

libus per prudentiam disponun. tur actus humani. Sicergo dicen dum est, o fortis sicut proximi finem intendit, ut similitudinem fui habitus exprimat in actuante. dit enim agere secundum conue nientiam fui habitus. Etnisautem remotus est beatitudo, uel Deus

Et per hoc patet responsioad obiecia. Nam prima ratio proce debat ac si ipsa essentia habitus effet finis, non autem similitudo eius in actu, ut dictum * eft. Alia vero duo procedunt de fine ulti.

fecundum habitum eft, ipfemet praftimus ne diffinguentium est de fine proprio com secus autem est loqui de fine remoca Ad primum ergo argumentum in opposi tia simul, dicitur quod site homo decesse

different inter operationem, quam alumé ta, fuffinere, & id quod lecundum conem rationi opponitur, quorum utrumque inpu Eta, feu actus perfectius, feu formaus & con eodem yrumque,cum tamen valde dimen alterum forma, alterum finis, alterum porei prie loquendo debemus dicere, non nome elt eins finis, fed qu'od fortitudo altalia un naturalis, 82 prællitutus. Singillatim autem refpondendo demo se

Singinatini ancie reproductional de de operazione fecundum dibbanan facor recte fabilimereturi. Fortudo attais men clum fabifantian, ahoquin nihil obta. A di fecundum negatur mitor, topath siti eft fecundum rectam rationem: quam ris-titer agere circa optima pericula, qui has di more boquin.

titer agere circa optima percun; quasi-dum te bonum.

A di terium negarir fequela, quieder fortindinis in cali illo, fedice pendimen non fe exercerent in fortindine teat sin-quod addirur ibi, quod quia vul qua percunti in pulle fi quis percuntaruy el mont sin-ti mulle fi quis percuntaruy el mont sin-te accidere quel percurere, quodoute de-

Ad quartum negatur maior, loquelid Ad quartum negatur maor, socio-cinim quod fit finis materiz crique-finis illus. Probatio autemabli eta-ta, materiz eius: cum qoo fias, qoi illius, quod erat probandum liquel id de quo efi pugna, &ceccel quiesti riz, fed non efi proprias finis formani & habitus. Ad quintum negatur maior; quora fi hils quo le ditur proximus pondatum

bilis quo læditur proximus pote inquantum est læsinus proximi, iniquantum eft læfnus proxims , å
a åns virutis circa propriam macitius non eft refpicere operateterum , fed inquantum eft ale, i
ma & maximo periculo, aliste
authoris afterri dicitur-reposter
fort. Nam author per fortualsfed fortutudinem actualem,aged
tualis, & eft proprium bonum eft
tualis, & eft proprium bonum eft
tis, & proprius finis viruique, &
tiam puta "fuithere, aggredalestur-quid optime per hop prossquid optime per hop prossquid optime per proprieme
dicetti operate proprieme
finem i, quia finis omnis oprassi
Et propreca optime conclude, a
Et propreca optime conclude, a Et propterea optime conclad gratia, quia gratia actualis for operatur.

Narticulo 8.eiuf-dem quæstio. ad-ne, quod author

authorizer operation

vulnera, & moi

dad actum fuu

fectum confequi naturalis dele-

rio. Ex eo naque

od cognoscit for-le fortiter agere sustinendo vulne-

& mortem , & in

ceffariam ad virtu-tes, delectatur. Hoc eff enim delectari de

haz delectatio fupe rat triftitiam natu-ralemex hoc, quòd apprehendir fortis fe per mortem prittari maximis bonis, pu-ta, prafentibus vir-michus ratione mor-tes quoniam magis

mans ratione mor-nes quoniam magis dilgit vnum excel-lentilmum actuale bonum.l.fortiter fe-melagere, quam ma acre in multis habi-malibus bonis : fed

impediur a triftitia, ien dolore corporali ne lentatur a forti: & ut diciur in ter-

felicit ex ratione, & cleditore fortiter pfulere, non abforbeut, nec ettanefitt led quò ad hoofupera onnes dolo
res fenibles, ut in
tera dicitur. Et hic
tabas duo, Pri mum
quo ad onnes, quò d
milla cormenta vincum, aux deligiones.

cunt, aut deileinnt fortem ab actu uir-turis, aut deducunt ipfam ad uitiom ali-

quod: & fi uincun tur, fortes non fun

beatam, vigenem, quò ad beatam. Virginem, quò di triftittà quam habuit in patitione & morte illi , no ab torbui ronem cius, tum fuerit para

actu, & fine forti data, & the fortiti-data. Videt enim fe confequi unc inten-num finem, quod est fornter se habere, & hac delectatio supe ARTICVLVS VIII.

V trum fortis delectetur in Suo actu.

DOCTAVVM sic proceditur. A Videtur, o fortis delectetur in suo actu. Delectatio enim est operatio conaturalis habitus no impedita,vt dicitur,ī*13. Eth.fed operatio fortis peedit ex habitu, qui agit in modu nature ergo for tis habet delectatione i fuo actu. ¶2 Præte.Ad Galat.5. super illud, Fructus auté spiritus est charitas, B gaudiū, & pax.dicit*Ambrosius, popera virtutu dicutur fructus, quæ mentem hominis sancta, & syncera delectatione reficiūt: sed fortis agit opera virtutis.ergo ha bet delectationem in suo actu. ¶3 Præt. Debilius vincitur a fortiori: sed fortis plus amat bonum virtutis, quàm proprium corpus, quod periculis mortis exponit.er go delectatio de bono virturis euacuat dolorē corporalē: & ita delectabiliter omnino operatur.
SED CONTRA est, quod Philos. C

*dicit in 3. Eth. of fortis I (uo actu nihil delectabile videtur habere.

Respon. Dicendu, q sicut supra dictu * est, cu de passionibus ageretur, duplex e delectatio, vna quidem corporalis, quæ co lequi tur tactum corporalem:alia auté aïalis, quæ consequitur apprehé-sione animæ: & hec proprie con sequitur operauirtutu, qa in eis colideratur bonu rationis. Principalis verò actus fortitudinis est sustinere aliqua tristia secudu apprehesione anime, puta, qohomo amittat corporale uitam, qua uir tuosus amar non solum inquaru est quoddam bonū naturale: sed etia inquantum necessaria est ad opera uirtutū,& quæ ad eā pertinet. Et iteru instinere aliqua dolorosa fm tactum corporis, puta, vulnera, vel flagella: & ideo fortis ex vna parte habet vnde delecter. 1.fm delectatione animale.f.de ip fo actu uirtutis, & de fine eius. Ex alia verò parre habet unde doleat, et animaliter, du considerat amissione propriæ vitæ, & corpo raliter. Vnde legis 2. Machab. 6. op Eleazarus dixit. Diros corporis su stineo dolores:fm animam vero orbuit rönem cius, cum fuerit uere for-um fuerit uere for-us: & ciam fi mor-tem luftunuiflet, non-tem luftunuiflet, non-cuanuffet, nec ab-foruer fuffuere, & fartier fuffuere, & fartier fuffuere, & fartione, & electione. Taito igitur minus a tiffitua naturali pp timore tuum libenter hæc pa tior. Sensibilis at dolor corporis facit non sentiri animale delectationë virtutis, nisi forte propter abundantë Dei gratiam, quæ for tius eleuat anima ad diuina, in qbus delectatur, qua a corporalibus penis afficiatur. Sicut beatus

ARTIC. VIII.

A Tiburtius cu super carbones incesos nudis plantis incederet, dixit, q videbatur sibi super roseos flores ambulare. Facit tamé virt° fortitudinis, ut ratio non absorbeaf a corporalibus doloribus. Tristitia auté animalé superat delectatio virtutis, inquatu ho præfert bonű uirtutis corporali uite, & qbuscűq; ad ea prinentibus.& ideo Philos.*dicir in 3.Ethico.p a forti non requiritur, ut delecte tur quasi delectationem senties, sed sufficit quod non tristetur.

AD PRIMVM ergo dicendu, q vehementia actus, vel passionis vnius potentiæ impedit aliam potentiam in suo actu: & ideo per dolorem sensus impeditur mens fortis, nein propria operatione delectationem sentiat.

AD SECVNDVM dicendum, q opera uirtutum funt delectabilia præcipue propter finem. Possunt autem ex fui natura effe triftia. & præcipue hoc contingit in fortitudine. Vnde Philos.dicit * in 3. Eth.q non in omnibus uirtutib9 operari delectabiliter existit, preter inquantum finem attingit.

AD TERTIVM dicendum, quod tristitia animalis uincitur in forti a delectationevirtutis: sed quia dolor corporalis est sensibilior, & apprehensio sensitiua magis est homini in manifesto, inde est, o a magnitudine cor poralis doloris euanescit delectatio spiritualis, quæ est de fine uirtutis.

ARTICVLVS IX. Vtrum fortitudo maxime confistat in repentints.

DNONVM sicproceditur. A D NONVM he processor A Vr, of fortitudo non maxime confiftat in repentinis. Illud enim uideturesse in repentinis, quod ex inopinato prouenit: sed Tullius * dicitin sua rhetorica, quòd fortitudo est cosiderata pe riculorum susceptio, & laborum perpessio.ergo fortitudo non co fistit maxime in repentinis.

¶2Præt. Ambrosius dicit * in 1.

de Officiis. Fortis uiri est no diffi mulare cũ aliquid immineat, sed prætendere,& tanquam de specu la quadam mentis obuiare cogitatione prouida rebus futuris, ne forte dicarpostea, ideo in ista, incidi, quia no arbitrabar posse eue nire: led ubi est aliquod repentinum, ibi non potest prouideri in futuro ergo operatio fortitudinis non est circa repentina.

¶3Præt.Philos.dicit* in 3. Eth. op fortis est bonæ spei: sed spes ex-

gnam habuit, abforfuit eius ratio. per hoc falium videtur, quod paffa fuerit spalmum quo vius rationis impedi tur, seu absorbetur per trillitiam: sicut econtra in coitu per delectationem ab-forberi quoque di-cit Ariftoteles,

Super Quastionis ptin. & libr. cantesime vigesime 9.com.5. centesime vigesime tertia. Articulum

I N artic.9, eiufdem quaffio, dubium occurris, An fortiudo confifat circa re pentina, quantum ad electionem. & eftratio dubii, qua Marinus in quaft.6, dubio fecundo nomina tim contra Sanctum Thomans, dice ferenere patrem affirma nomam, dict lete-nere partem affirma tuia, allegando ver-ba, quæ in principio corporis articuli hu-ius author dicit, f. In operatione fortitudi nis duo funt confide randa, unum quide quantum ad electio nem ipfius:& fic for titudo non est circa repentina. Cotra inrepentina. Cotta in-quit ; quinque me-dis probans fortem circa repentina elige re fultinere,& eggre di , ut oportet &cat, fed ego nolo imple re folium fuperfluis argumentis, & ideo ifla non recito. Ifle homo aut noluit intelligere, aut non in-tellexit S. Tho. cum tamen in promptu effet planus fensus

ctio. Ex electione igi tur in repentinis ope Li. 3.0 ratur fortitudo apud mo. 5.

verborum eins. Du-pliciter fiquidem in-telligi poteit, quod non fit electrio circa 1,1,2, de in-repentina. Primo, prentione in repentinis occurre-tibus non fit electro full mendi, & aggre-died in apparer. & c diédi ut oportet, &c. & attribuere hâc ne-gationem forti, est dicere forté no esse fortem: & est cotradicere directe autho lenti, qo in repenti-nis fortis facit ea,

nis fortis facit ea, quæ sút uirtutis for-titudinis: & in hoc manifestar se habere fortitudinis habitum firmatum . Præci-puum autem in uirtute morali est ele-

authorem. Nec um-

quam etiam fomnia-

pectataliquid in futurum, quod

exemplis positis. Secundo, qui vult per se tollere omnem o

pter concupilcentiam fit, ut ablato

assumere quali instrumenti fiz

actionis illud, quo nonpetell vi

p suo arbitrio: sed homonopo

tell vti ira pro suo arbitrio, ut. possit eam assumere cumuelit,&

mit author oppofium, quod iste homo imponit eidem. Alio ergo F modo pocesi intelligi: o circa repentina non fit electio tamquam circa electran conditionem obiectitæ sse intendit author, nee so-lum intendit, sed dicit & probat. Intendit squidem, quod forti-ride excess alectiones propriations. tudo ex parte electionis non exigit o fit circa repentina: fed bene hoc requirit ex

parte manifertations, ga maxime ma-nifertatur in repen-tinis. Dicit vero in verbis allaris, dum dicit, qui in operatio-ne fortitudinis duo funt confideranda, vnum quidem quan tum ad electionem

ipfius, proculdubio operationis: & fic fortitudo non est cir fortudo non er cir ca repentina, quod nihi aliad eft,quam dicere, o fortutudo non eligit operatio-nem efie circa repe-tina: & flatim pro-bat fubdens. Eligit enim fortis premedi tari pericula,&c. Est ergo doctrina autho ris, q effe repentinu non est conditio ele cta a forri, quia fortis eligit potius op-

fcilicet premeditari. Si tame occurrat ta-lis conditio in peri culis maximis, for-tis fortiter le habebit proculdubio no ex ebrietare, aut paffione, sed electione, & recta ratione. Ex quibus patet, qu'in promptu erat planus , & uerus & intentus:quare &c.

Super Questionis centesime uigesime vertie. Articulum decimum.

I N art. 10. eiufdem q. in responsione ad terrium, dubia oc currunt tria ex Mari tino in q.dubio pri-mo impugnante hac responsionem quo ad tria. Primum est,

ira in suoa cu. Nullus enim debet quòd fortitudo non affumi tram ad actum fustinendi. Contra hoc dupliciter arguit.

quod fortutado non affumi i ram ad actum fuftinendi. Contra hoc dupliciter arguit. Primo, Ira maxime facit hominem infenfibilem inter unlnera, & ictus.ergo maxime facit hominem perdutare in tolerantia paffonum, quod est fustinere, Secundo, Adiram moderatam pertinent infilire, quando infiliendum ett, ergo ad eandem pertinet infilire, quando infiliendum ett, ergo ad eandem pertinet quando infiliendum ett, ergo ad eandem pertinet quando que furtinere, ut tandem commodius infiliat.

Secundi est, Tristita nó coadinuat ad aggrediendú nisi per accidens, quan se m propriam rónem luccumbit nociuo. Córra hoc arguit tripliciter. Primo, Si hoc est p accides coadinuate aggrefum, se alquis se exponat periculo, ut tristitus estiguita, sequeretur quantú. f. aliquis periculo se exponit, ut de aduertario y leiscaure, secido, Quia tristitus periculo se exponit, ut de aduertario y leiscaure, secido, Quia tristitus periculo se exponit, ut de aduertario y leiscaure, secido, Quia tristitus rersi pertinetium ad bellú, pura, acelolationis patria, fili occis, se hmoi, facit homines regulariter pugnaces. Ergo coadinuat non per accidens ad aggredendum. Tertio, Tristitus moderata nó est deiciens, nec absorbens, sed afficiens tantú, ergo nós succibit nociuo, quinimmo ipsa ira tristitus est. Nó valet ergo ratio authoris », quia immoderata tristitus est. valet ergo no inccuoit nocino, quinimmo ipià ira trittuta en sivo valet ergo ratio authoris , quia immoderata triftitia eff. fue-cumbere non moderata, qua adiunat fortitudinis executionem, «Tertium eff, Concupifcentia per accidens quandoque adiunat ad aggreffium, inquantum.f. aliquis unle potiuis in pericula incident quando quand

dere, quam delectabili carere: & non per le, quia concupilcentia

parte manifestatio- repugnat repentino.ergo operatio fortitudinis non consistit cir ca repentina.

SED CONTRACT, quod Philos. *dicit in 3. Eth. of fortitudo maxi me est circa quæcumque morte inferunt, repentina existentia.

RESPON. Dicendu, q in opera tione fortitudinis duo sunt cosiderāda, unum quidē, quātum ad electione ipsius: & sic fortitudo no est circa repetina. Eligit.n.for tis præmeditari pericula, quæ pof sut imminere, vt eis relistere possit, aut facilius ea ferre: qa, ut Gre go· dicit * in quadā Homil. Iacu-la quæ præuidētur, minus feriūt: & nos mala mudi facilius ferim', si cotra ea clypeo pscietiæ pmunimur. Aliud vero colideradu e in opere fortitudinis, quantu ad manifestatione virtuofi habit, & H fic fortitudo maxime é circa repētina:qafm Philo.in * 3. Ethic. În repetinis periculis maxime ma nifestat fortitudinishabitus. Ha bitus.n.agit in modū naturæ. Vñ o aliquis absq; præmeditatione faciat ca, quæ sunt uirtutis, cu necessitas imminet propter repetina pericula, hoc maxime manife stat, o sit fortitudo habitualis in anima cofirmata.Potest aute aliquis, ctia qui habitu fortitudinis caret, ex diuturna præmeditarione animum suu cotra pericula pparare, qua etia preparatione for tis utitur, cu tempus adest. Et per hoc patet responsio ad obiecta. ARTICVLVS X.

Vtrum forcis utatur ira in fuo actu.

A D DECIMVM fic proceditur. Videtur, of fortis non utatur

deponere cum veht. ut enim Pai loso. *dicit in libro de Memoria quado passio corporalismotas no statim quiescit ut homo wilt. & ergo fortis non debet affumere iram ad firam operationem. ¶2Præterea. Ille qui perseipsum fufficit ad aliquid peragendum, non debet in auxilium fui affumere id, quod est infirmius, & im perfectius. sed non per seipsam sufficit ad opus fortitudinis exe. quendum, in quo iracundia de-

ficit.unde Seneca * dicit in libro de Ira. Non ad prouidendumtan tum, sed ad res gerendas satisest per leipfam ratio: & quid flultius eft, quam hanc ab iracundiapere repræfidium : rem stabilem ab incerta, fidelem ab infida, fanam ab ægra, ergo fortitudo nonde bet iram assumere. ¶3 Præterea. Sicut aliqui propter iram opera fortitudinis uchemē-

tius exequuntur, ita etiam propter triftitiam, uel concupicentiam.unde Philofo. * dictin : Ethicorum , quod feræ promer tristitiam, fine dolorem incom. tur ad pericula, & adulteripropter concupiscentiam multaandacia operantur : sed fortitudo non affumit ad actum fuumne que triftitiam, neque concupité tiam . ergo pari ratione pondo m bet assumere iram.

SED CONTRA eft, quod Phila dicit in 3. Ethico. quod furor aoperatur fortibus.

titudinis ad fuftinendum: aliocai forticulinis Ad hoc.a.quid abautat tum ad fuftinendum, oporte quidant dum qd no facit ira. Redderezmi vulneta non eft propriis effettis space vulnera.non est propriis efecusi omins vehementis intentionisa munibus autem irr., & aliis, poin Posset quog, dici,g moderara, non reddit hominem intentionis, est, quia immoderara eft, qui akim taliter trahit ad vindicandingan di une arommenti hoc rui. Ad & a dique argumenti hoc rui. Adán niam ira efi infirmentum fora-nem, & non ad opportuna nia-infirmenti alicuns ad unun ad-mentum ad aliú actum tam disa-tem a paga ju arghas memba mo, ut pater in arribus attentions, if parara opera, puta, fectionems, complanatora ad forte mediate ira aggrediquatine; infilinere. Sed nihil ad no optimise infilinere. potius oporteret, fi effet, cohibertan

6ncm, 10.5.

dicture etiam negan-do, fequelam: quo-nam huntimodi tri-finz pertinentes ad bellum non ut infirm mo favientis fine virtuofi excludebant. Peripatetici verò, quoru princeps fuit Aristoteles, iram,& bellum non ut inflett menta ad aggredien dum, aut pugnandi, fed vi mala fuganda & exterminanda co-ferunt, od conflat no nifi per accidens con currere, quia feili-cet operans eft fite af festiva se soni ideo en alias animæ passiones attribue- B bant virtuosis, sed moderatas ratione: & forte quantum ad rem non differebant, sed solum quarum ad modum loquendi. Nam Peripatetici omnes motus appe-titus sensitiui qualitercumque se fectus, & no ideo op habentes, passiones anima nomi nabant, vt supra dictum * est. Et quia appetitus sensitiuus mouecum passiones anime constitute quasi in constrictione,& dila tatione, ficut motus tur per imperium rationis ad hoc, quod cooperetur ad promptius agendum: idcirco ponebat cordis in tractu. 80 cordis in tractiti, & pulliu,& trilititia con filtat in quadam con tractione, vnde & re trahuntur fipritus in trilibus magis, G in timentibus , directe trilitia contrataur motui uitali , muin quadam diffu. & iram, & alias passiones animæ assumendas esse uirtuosis, moderatas fecundum imperium rationis. Stoici verò uocabant animæ

qui in quadam diffu

tet in præcedenti li-bro, confequens eft, v: trifitia ex propria ratione fuccumbere

passiones immoderatos quosdã

affectus appetitus sensitiui: vnde

nominabant cas ægritudines,uel

morbos: & ideo penitus eas a vir tute separabant. Sie ergo iram

moderatam assumit fortis ad suu

actum non autem iram immode

ratione forcombere ratam.

haber nocino ex hocipio, quod ex hocipio, quod ex hocipio, quod ex propria fonci in quada retractione confiftit. Et in hoc non est disferenziamet moderatam, & immoderatam: sed disfereita est, quia moderata non retrahit plus quam oportete.

Ad argumenta contra tertium dicitur, q-sficut tristita se habet ad aggedendim; un quoddam in forti praexistens malum propulatadim; in traconcipiscenzia se habet vi quoddam bonum in colem praevistensi ad iumandum. Vinde fortis non eligit concupiscenzia est propulation sed pro

Vinde ad primm dicitur, quòd exempla nulla apparent nifi ad los quod concupicentia fe habet ad aggreffum ve adiunanda. Qualio auem eft de paístone, directe adiunante infrumentali-

quatio airem ett de patitone, directe ammante intradicionale que plum aggrefium.

Ad fecundum dicitur, quòd aliud eft loqui de fupposito, quod al agua principale habens multa infirumenta. & aliud de uno altamento, puras, concupifentia. Nam si persona vult efficaciter inqui, vult etam sigare impedimenta. Sed si vuna passis otto ettam perue alequation properera sequitur quòd si iplamer ablatina om amminipedimentorum, ur paterin exemplo de vina arte pluriassi instrumentis ad vinum totalem, & persectum effectum perue assistamentis ad vinum totalem, & persectum effectum perue assistantis son potente airerre sua impedimenta, datus est appetitus concupiscibilis. And certium negatur sequela sicilicer, Ex concupsicentia situat put sanotes, post est directe instrumentum aggrediendiquodanu i aim paet, aliunde porest prouesinte esse pusquentum dicitur, quod argumentum soluit sepsium: quo-

ARTIC. X.

niam ex hoc iplo quòd concupifcentia adiuuat, quia excitat ira, niam ex hoc iplo quod concupricentia actituta, quia excitate itaq fequitur quòd per accidens adimet, fellicer per iram. Ad quintum pacer folutio ex reiponifione ad fecundum. Ad fextum negatur fequela. Ex hoc namque quòd triftitia, & concupifcentia incitant, non fequitur, ergo per fe minifiram forvitudini ad aggre

AD PRIMVM ergo dicendum, Quòd ira moderata secundum ra probandum. tionem, subiicitur imperio ronis. vnde consequens est, ut homo ca vtatur pro suo arbitrio, non autem si esset immoderata.

AD SECVNDVM dicendu, quod ratio non assumit iram ad suum actum, quali auxilium ab co acci piens, sed quia vtitur appetitu sen stiuo vi instrumento, sicur & më bris corporis: nec est inconueniens, si instrumentum sit imperfectius principali agente, ut mar-tellus fabro. Seneca autem sectator fuit Stoicotum, & directe contra Aristote.verba præmissa proponit.

AD TERTIVM dicendum, quòd quia fortitudo, sicut dictu* eft, habet duos actus, scilicet sueft, habet duosactus, temet ftinere, & aggredi, non affumit iram ad actum sustinendi: quia hunc actum solaratio per se facit, sed ad actum aggrediendi, ad quem magis assumit iram quam alias passiones: quia ad iram pertinet infilire in rem contriftantem, & sic directe cooperatur fortitudini in aggrediendo. Tristitia autem secundum propriam rationem succumbit nociuo:sed per accidens coadiuuat ad aggre diendum, vel inquatu tristitia est

fortitudini ad a diendum, quod effei probandum.

in eadem responsio-ne ad tertium, dubiti occurrit circa illud. Quia hunc actum Qua hunc actum; ferlicet inftinere, fo-la ratio per fe facit; quia fi fic est: feque-retur quòd fortitu-do numqua effec cir-ca timorem vtendo illo ad fium actum; quoniam ad actum; quoniam ad actum aggrediendi utit no timore, sed audacia: & ad actum sustinen di nec viitur timore, nec audacia lecuneu hanc literam . ergo numquam affumit ti-morem ad actum fui- Arti. 6.huiun Dreterea. Ad fu- queft. um. Præterea.Ad fu-flinendú oportet ho mine tenere corpus ne fugiar: hoc autem animoficatem quan-dam, quam audacia animofitatem quandam, quam audacia fonat, importat. Non igitur fola ratio, fed adiante audacia fu

mediante audacia fu flinendi actum forti-tudo facit. Ad huius euiden-tiam feiendu est, qua fortitudo dupliciter se habet ad passio-nes. Primo, yt eligens ipfam paffione, & moderamen einf-dem: ficut cum affumit audaciam, & irā

mit audaciam, & ira ad aggrediedi acida. Fortis namque tunc ex intentione eligit & audere, & iracid; & moderarionem viriufque: quoniam vitur viraque paffione pro infirumento adiunante directe ad actum aggrediendi, vt dictum est. Alio modo, ut eligens moderamen tantum paffionis, ita quòd paffionem ipfam habet tamquàm ex necessiva en autoria paffionis quòd paffionem ipfam habet tamquàm ex necessiva porter eligere ipfam. Moderamen tamen consurgentis paffionis oporter eligere, ne impedimentum præster actu exercendo, vt patet cum fortis ad sutim moderatur timorem. Præsentibus namque periculis maximis, quæ tunc oporter sustinere, non excitat fortis ex electione in sepso timorem, quoniam timor ex sua propira tatione es su nautorio est matura imminentibus talibus consurgit, fortis ex electione moderatur timorem, cohibendo illum ne impediat suttimendi actum.

timor ex necessitate natura imminentibus talibus consurgit, fortis ex electione moderatur timorem, cohibendo illum ne impediate suttinendi actum.

¶His pramissi dicitur ad primam obiectionem, negando seque-lamiqual siteet fortiudo non affumat timorem ad alterum issoria dicorum actuum, qui sunt principales, affumit tamen illum ad actum cunctandi, cum seilicet fortis eligit morari ad tempus proper hostes superiorum urium, excut de labio Maximo legium contra Annibalem. Expedit siquidem ad cunctandum, timorem incurere sins & fibi, quoniam ad hoc timor directe feruire uidetur. Et similiter ad fugiendum, seu expectandum quando oportet, qui videntur secundarii actus fortitudinis, eligere timorem, & eum moderatum conter, vt pater.

¶Ad secundum dicendum, quòd ad sustinendum oportet tenere corpus ne diuertars sed neces el proprium opus audacia, neces si un diuertars sed neces sed mediante intassore; ita quadacia directe inuadit mala, & mediante illa tenet corpus in malis que muaditis eq quia ad actú sustininendi ur se, ut distininguitur cotra actum aggrediendi, non exigitur inuasso ideo nece seligitur ad sustinique passonias eligit, principaliter quidem timoris, secunda Secunda S.Tho.

PP neabdu-

me abducat a suffinendo. Secundario autem andaciz, ne forte præsumat inuadere, Et sic fortitudo neutra passione vittur vrinstrumento ad actum suffinendired tollit vtrussque impedimentum, quod prouenire poster interiori electioni, & exteriori executioni in suffinendo. Et hine apparet primo, quam optime discreto electioni, e exteriori executioni in suffinendo. Et hine apparet primo, quam optime discreto electioni, e exteriori executioni in sufficient alle electronic elec

nisactus fortitudinas quiaad omnem for-titudinis actum opor tet fortitudinem con currere vi tollentem impedimenta: tum quia hoc eft verum quia hoc est verum respectu principalis actus, non folum interioris, qui est eleEb.3. ca.8.2 ctio, sed exterioris, medio, to 5. Apparet fecundo 9, cum dicitur fortiudium est operatiuam timoris, & auda ciz. & fortem timere.

ciæ, & fortem timere & audere, non intelli gitur vnitterfaliter, quia no in omni actu hac facit : nec lectualiter, quòd fem per quando aliquid horum habet, habeat ex electione: quoex electione: quo-iniam quandoque ha ar-7. Et 1.3 bet ex necessitate na q.61. arti-3. & 3. & q6. 66. arti-3. & lum moderame eius con Et 2. arti-dicas (Adis-

66.art.3. & tuli modeline, sed indift. 33. 4. 4. et elle Ctualiter, & timet, & audet, quando oportet, ubi oportet, &c.
art.1.43. &
4. Et uirt.4.
1.art. 12.ad
4. Super Questionis 163. Articulum undecimum.
3.6. & 6. &

propriam rationem tendir in bo-num delectabile, cui per se repuguat aggreffio periculorum. Sed peraccidens quandoque coadiu uat ad aggrediendum,inquatum scilicet aliquis vult potius in peri G cula scidere, quam delectabili carere. Et ideo Philosophus * dicit in 3. Ethicorum, quod inter forti tudines quæ funt ex passione na

ARTICVIVS XI.

turalissima esse uidetur, quæ est

per iram, & accipiens electione,

& cuius gratia, scilicet debitum fi

nem, fortitudo fuit.

V trum fortitudo sit uirtus cardinalis.

D VNDECIMVM fic procedi-A tur. Videtur quod fortitudo no fic uirtus cardinalis.Ira enim

- N art. 11. eiufdé gónis, dubia quaturo occurrût ex eodé Mar-tino, supra quatuor hie dicta impugnata ab eo in quæst, 2. Pri mu est cotra illud, Virutes cardinales dicuntur, quæ pcipue

In art. Fremtet gonts, aubita quaturo occurriter code Marino, supra quaturo hie dicha impugnata ab co in quarft a. Pri mu est cirrastilud, Virtutes cardinales dicuntur, qua pcipue supra control de la compania de la condicionem communem virtunum. Antecedens patet, quia omnis virtus moralis habet hac compania de la condicionem communem virtunum. Antecedens patet, quia descendam gradum heroicum habet sirmitatem aqualiter laudabilem, ergo fortitudo non est utirus cardinalis, quia laudem firmitatis potissime sibi uendicat. Contra hoc arguit dopiciter. Primo, Omnis virtus secundum gradum heroicum habet sirmitatem aqualiter laudabilem, ergo fortitudo non est utirus cardinalis, quia aquè laudabilem sibi vendicas firmitatem Apparatium mortis sibuendar potus, quia mederenda virtutis: hac autem firmitate nulla est maior, aut laudabilor, ergo. Secundo, o Cum hiusimodi firmitate star quò di una deferenda virtutis: hac autem firmitate nulla est maior, aut laudabilor, ergo. Secundo, o Cum hiusimodi firmitate star quò di una deferenda virtutis: hac autem firmitate nulla est maior, aut laudabilor, ergo. Secundo o Cum hiusimodi firmitate star quò quia humana non volutater circa talem virtutem tamquam circa cardinene, ergo non est exhiusimodi firmitate cardinalis.

Terrium est contra conclussonem principalem, selicet, Fortitudo proprie dista, qua fesilicet est distincta virtus a magnanimitate, de qua tractat Aristo, 3 Estico, estivut cardinalis. Contra hoc arguitus quadupliciter. Primo, argumento qui in hoc arriculo fici author terrio loco, fesilicet, Virtus cardinalis esticinada di non rariculo fici attutto terrio de fed innumeri rales caruerum fortundine proprie accepta campactu interiori quam exterioris um multi nec vribes incoleres necessive refpublicas adminifrarent ergo. Tertio Humilias est unum de maximis fundamentis, 8t unus de cardinibus moralis honestatis, ergo vel est virus cardinalis, nel pars eius : sed non est cardinalis, ergo pars eus. Sed non est pars nis magnanimitatis, ergo fortitudo, ve communiter significat fortitudinem proprie, 8t magnanimitatem, est uirtus cardinalis : sicut iustitia ut communis

est commutation & distribution, Quan virtutem in quatuor cardinales dandas fortitudine indifferenter loquanus and fed communiter fumpta, eff virus car ex Ambrof. Grego. Seneca, & Tull

ut dictū*est, maximam affinitat habet ad fortitudine: sed iranon ponitur passio principalis, necă audacia quæ ad fortitudinë pertinet, ergo nec fortitudo debat poni uirtus cardinalis,

1 2 Præt. Virtus ordinaturadho num:fed fortitudo no diretteor dinatur ad bonû, fed magisadma lū, scilicer ad sustinendū pericula & labores , vt Tullius dicit.ergo fortitudo no é uirtus cardinals. 13Præt. Virtus Cardinalisefteir. ca ea , in quibus precipue verfai vita humana, ficut oftiu in cardi. ne vertitur: sed fortitudo edica pericula mortis, quæraro occurrüt in uita humana. ergo fortin. do non debet poni utitus cardinalis, fiue principalis,

SED CONTRACT, quod Grez. 22.*Moral.& Ambro. Supert La cam,& Augusti.in lib. * demonbus Ecclefiæ, numerät fortitudneminter quatuor virtutes card nales, siue principales.

tamé fic de cis loquuti uidenur arben phi multi, El properca qui con in accessione phi multi, El properca qui con interessione prince qui cui de la consecución de la consecució ficillimum est persistere, & in quite fistere:quoniam qui persitte inmaini Iustina ut rectitudinem debin,82 zui niam & hoc difficillimum etl.8 mbi niam & hoc difficillmum ell kinler minem recta facere, feilicer ad lan-virunis opus ell-jut dicium; f. tha, an homo amat. Prudentia, vib ne prap-minum ell-let fici jut difficilmos minum ell-let fici jut feoriles uma-rias, & dicuntur virunes cardinals, vita, quia vere circa principals uma-nem conditionis redundantis in aus-chre declarat author in dicta passa chre declarat author in dictaqua chre declarat author in diesa Quibbs præmilis fingillama ad primum argu, contra prima-probatio ex 2. Eth albund vide, nifette dicit, 9 Arift, tres tin oo: 4.1 fi cleras, fi elige, 8. pp boza primis fecit vnam. Secundo, un quaturo mirutibus cardinalis, a sealem ar., alu argua, 8. lilan K les conditiones, de quibus loq

prie loquendo, illæ, quas An, fcilicet difereno, rectitudo, m ¶Ad £m dictur, o defect promeratis ab Arift.eff proprietar illoru fibi magis una quam aiu tio, f. f.cire, fit proprietu prudata beat ratione prudentie, & quam fibi magis una quam gian tio, f.cire, fit proprium prudata beat ratione prudentie, & quam fibi manuonum undicatam ru fibi ut proprum uendicate fortitudo, qa habet matenap fcilicet difficillimu, & praco ricula mortis, ideo uendica fai. Et cum hoc flat o ratione labies que libet urtus est habitus, cos operari. Est ergo folidam inte Respon. Dicendum, q ficut fupra dictum * est, virtutes cardi-

nales, fine principales, dicuntur,

proprias materias , Ethicorum. Viide probatio falfum affu mit, quod virtus he-nica è ex fua natura ra fubeunda perila mortis, quando onifimediate for-

ri, qui vnam habue-ni, qui vnam habue-nunt virtutem acqui-

fram,omnes habu

runt, quoniam con-

next funt. Et breui-ter conceditur qu'od habuerunt fortitudi-

nem ficut instituam.

Nec ad hoc op fuit, vivrbes incolerent, autrespublicas admi nibrarent : quoniam fortudo in animo

potelt haberi circa optimapericula mor tts, quando, & ubi

Ad tertium dici-

virrutes dicuni car-

inales, feu princi-

palis materiæ, qualé non habet humilitas. Et propterea de qu humilitas necest vir

non per-

dbo

citca

CCUT-

quæ præcipue fibi vendicant id, quod pertiner comuniter ad virtutes. Inter alias autem communes virtutis conditiones vnapo-Ad fecundum dinitur, firmiter operari, ut patet in ur negando aflum fecundo * Ethic. Laudem autem B pruniquoniam cum irmitate ahimi cir-ca optima mortis pe ricula non flat quin firmitatis potiffime fibi vendicat fortitudo. Tanto enim magis reula non stat quin immana vita circa danc verietur tameum voum principale suffinens uita morale, quod est circa cardinem uoluit uoniam uri nitera ciciur; occasiones periculorum bone monis frequêter occurretes, exigific animim carca illa. Ad primum obtenum contra tertum respondetur cii laudatur qui firmiter stat, quanto habet gravius impellens ad cadedum, vel ad rerrocedendum. Impellitautem hominem ad discedendum ab co, quod est secundu rarionem, & bonum delectans, & malum affligens: sed grauius impellit dolor corporis, quam uoluptas. Dicit enim August. * in li 83 quæft. Nemo est qui non magis fugiat dolorem, quam affe-ctet uoluptarem. Namque videin responde tre ci authore in linera, quo occasiones periculo-rá bona mortis fre-quenter, & non raro mus, & immanissimas.bestias a maximis uoluptatibus exterreri dolorum metu. Et inter dolores animi,& pericula maxime timen tur ea, quæ ducunt ad morte, co-Ad fecundum ditra quæ firmiter stat fortis. vnde

fortitudo est virtus cardinalis. AD PRIMVM ergo dicendum, quòd audacia, & ita non cooperanturfortitudini ad actum cius, quiest sustinere, in quo præcipue commendatur firmitas cius. Per hunc enim actum fortis cohibet timorem, qui est passio principalis, ut supra dictum*est.

AD SECVNDVM dicendum, Q virtus ordinatur ad bonum rationis, quod conservari oportet contra impulsus malorum. Fortitudo autem ordinatur admala corporalia ficutad contraria, qbus relistit: ad bonum autem rationis sicurad finem, quem inten dit conservare.

AD TERTIVM dicendum, quod quamuis pericula mortis raroim mineant, tamen occasiones illorum periculorum frequenter oc E

rum periculorum frequenter oc pas fundamias, nec currunt, dum scilicet homini addes pas subsettua eus, id pas potentialis temperantizequoniam est species modestix, que pas potentialir est emperantiza ut infra patet. Dicitur autem humilitas sindamenum uirutum non directe, led remonendo probibens, scimentum quod est siperbiam, ut in tractatu de humilitate infra patet. Ex hoc autem quod est siperbiam, ut in tractatu de humilitate infra patet. Ex hoc autem quod est siperbiam, ut in tractatu de humilitate infra patet. Ex hoc autem quod est siperbiam, un non seguium, ergo est virus cardinalis, que principalis dicitur ex materiz proprie principalisa.

Ad quartum dicitur, quod ram theologi quam philosophi, qui bas guarum oteur, quod ram meotogi quam pintotophi ; qui pranilue vammenominibus uirtuum, perimo modo loquuti de ramibus gudentur:nos autem Joquimur fecundo modo. Ad obtectioné corra quartú iá parce ex fupradictis, qe falfo inni umr fundaméto, scilicet, qe fubire mortem propter julititiam ; aut

A temperantiam impugnantem, non specitat ad fortitudinem. Sentras quantum cumque in gradu herorco non excedit propriam materia limites heroica est. Periculatem optima mortis non sunt omnis virtutis materia, sed folius fortutudinis, vt patet ex distinctione virtutum penes suas

uersarii mortales suscitantur p. ¶ Super Questiones pter iustitiam quam sequitur, & 123. Art. duo decimă. ctiam propter alia bona, quæ fa-

ARTICVLVS XII.

Vtrum fortitudo præcellat inter omnes alias uirtutes.

D DVODECIMVM fic procedi A Dovodeci Mym ne rur. Videtur quòd fortitudo præcellat inter omnes alias virtu tes.Dicit enim * Ambrofin primo de offi. Est fortitudo velut ce

teris excelsior.
¶2Præterea. Virtus est circa difficile,& bonum: sed sortitudo est circa difficillima. ergo est maxima virtutum.

93 Præt. Dignior est persona hominis quam res eius: sed fortitudo est circa persona hominis, g aliquis periculo mortis exponit propter bonum virtutis: iustitia auté & aliæ uirtutes morales sunt circa alias res exteriores.ergo for titudo est præcipua interomnes virtutes morales

SED CONTRA est, qđ Tullius * dicit in primo de offic.In justitia virtutis splendor est maximus, ex qua viri boni nominantur.

Præterea.Philosophus dicit+ in 1.Rhet. Necesse est maximas esse virtutes, quæ maxime aliis utiles funt: sed liberalitas uidetur magis vtilis quam fortitudo, ergo est major uirtus.

RESPON. Dicedu, o ficut August.dicit in 6.de Trin.in his, quæ no mole magna funt, idem est es-fe maius, quod melius. Vnde tato aliqua virtus maior est, quanto melior est. Bonum auté rônis est hominis bonum, secundum Dio nyf.4.cap.*de diuin.nomin.Hoc autem bonum effentialiter quide habet prudentia, quæ est perfe ctio rationis. Iustitia autem est huius boni factiua, inquantū scilicet ad ipsam pertinet ordinēra-

I N art. 12. eius dem quæst, dubium occurrit circa calcem corporis, feilicet. Et post has cæteræ uir-tutes. Et est dubium ad homine, ga ipse-met author inserius tractando de humili tate, præponit ipfam fortitudini,& tempe fortudani,& tempe rantize. Quomodo ergo cardinales excedunt exeras, fi humilitas executi duas in principal abfolite, fed de his qua fint circa aliquam particularem materiam: humilitas autem circa omnia bene difponere vide tur. Sed quia difcute re hac fupponit tra ctaum humilitatis, ideo illo vique refer uetur hoc dubit folnendum, ubi excellériam virturu àpud authorem ex omniletiam virutu apuu authorem ex omni-b* finis diftis gradua re fine difcordia co-nabimun, tam cüctis Infitia cir-virtuibus excellen-tibus difcuffis.

Ta rodem artic. 12. apprarum (2.12. a

minem.& veritatem occurrit ex responfione ad tertium.
Nam biddem dicitur quod homo periona fua periculis mortis fuž periculis mortis
non exponit , nii cap. 4 pars, propter iufitiam có 4 no remoferuandam. Hoc enim aduerfatur fupradictis , f. cp fortis
agit pp bonu , pprii
habitus, ut proximu
& propium fine. Et
per hoc no eft verti
quod agit folii propter iufitiam cóferuandam.
Præterea. Cum hie

Præterea. Cum hic dicitur, Nifi pp iufti tiam conferuandam, aut est sermo de iu-

aut est fermo de iufitia particulari, &c
tune falsum diriquia homo tenetur subire periculum moris pp
alias virtutes, puta, temperantiam, fidem &c.aut de institui legali,
&c tune etam falsum est: quia homo licite subit mortis pericului,
non proper commune bonum, sed proprium bonu tanummodo, et si homo impugnerur de ipsa virtute fortitudinis in seipso,
&c non sit pars alicutus reipsed solitarius, talis fortiera get tusti
nendo solum proper proprium bonum proprii habitus, &c non
propere instituam quamcumque senadam, nss in sistem metaphorice sumatur, quod est a proposito alicutum.

Tad primum horum dicitur, og hie non est sermo de sine
tutudinis ex viacitus, sed de sine eiusem ex parte materia:
ita quod sy, proper iustiam, denotat sinem ex parte materia:
secunda Secunda S. Tho.

Pp a quo-

quoniam nisi perica la mortis sint proper instituiam bonas fortis non se exponit illis. Hoc autem non contradicere in pradictis, feilicet que fortis operaur. Proper bonum propria actus, ut groximum sinem actus & habitus, pater. Et quòd dila sintenno litera, infinuatur. ex co, quòd sinbitur. Et ideo laus fortiudinis depender quo da modo ex institua. Dicess, quodammodo, infinuat quòd secundum aliquid depender, se silve se considera de considera

materian.

"Ad fecundum diciur, quod hie proculdubio eft fermo
de iuffitia communi
cer, ut claudit in fe
legalem, feu de ipfa
legali: &c quod femper pericula, circa q
verfatus fortis , funi
bona propter iuffitiam legalem : quia
homo eft naturaliter animal politicu,
ac per hoc pars com
munis alicuius boni, ac per hoc omue
bouum reddens pebouum reddens pebouum reddens pebound reddens peb

ac per hoc parscom munis alicuius boni, ac per hoc omne bonum reddens pericula bona, ut circa ea fortis verietur, or dinatur ad bonum comune vt pars ad tonum, & fic fpedated iuftitam legalem bonificare pericula norris , circa que e fortiudo. Ad id auté quod de folitario homine obiicitur , poteff multipliciter dici. Primo, permo prafens eft de virunibus iffis politice fumptis. Se-

pliciter dict. Petuo,
q fermo præfens
elf de virturibus iftis
politice fumptis. Secundo, quod fermo
moralis fufficit. q
verificetur fecindum
id quodeff vr in plu
ribus. Conftat aute
quod vt in pluribus,
homines non folita
rii, fed politici funt.
Tertio, quod etiam
in cafu fortis folirarii pericula mortis
funt bona propter iu

quod vtin pluribus, homines non folita rii, fed politici funt. Tertio, quod etiam in cafu fortis folitarii pericula mortis funt bona propter in flitiam legalem, efi no actustamen aptitudine: quia bonum proprium illus virturis, quod impugna tur in folitario per mortis intentatione, etfi non actu ordine tur ad commune

tur ad commune
bonum, elt tamen ordinabile ad illud,& fic
i pectat
ad intiriam legalem.

tionis ponere in omnibus rebus F humanis. Aliæ auté virtutes sunt conscruatiux huius boni, inquatū scilicet moderātur passiones, ne abducant hominem a bono ronis. Et in ordine harum fortitu do renet locum præcipuum,quia timor periculorum mortis maxi me estefficax ad hoc, quòd homine faciat recedere a bono ronis, post qua ordinatur temperatia, quia etiam delectationes taclus maxime inter cætera impediût bonum rationis. Id autem G quod essentialiter dicitur, potius est co, quod de essentiale: & hoc et potius est eo, qd di cofernatiue for remotione impedimenti. Vnde inter virtutes cardinales est potior prudentia, secunda iustitia, tertia fortitudo, quarta tempe ratia, & post has carera virtutes.

AD PRIMVM ergo dicendum, quòd Ambrof fortitudinem aliis virtutibus præfert, secundu quandam generale visitatem, prout sellicet, & in rebus bellicis, & in rebus ciulibus, siue domesticis vills est. Vnde ipse ibidem * præmitit. Nuc de fortitudine træce, mus: qvelut excelsior eæteris diuidit i res bellicas, & domesticas.

AD SECVNDVM dicendum, op rö virtutis magis cöliftit in bono quam in difficili. Vnde magis est mensuranda magnitudo virtutis secundum rönem boni, quam secundum rationem difficilis.

An TERTIVM dicēdū, p homo no exponit personam suam mor tis periculis, nisi propter instită conseruandam: & ideo laus fort tudinis dependet quodammodo ex instita. Vnde Ambro. * dicit I.de offic. quod fortitudo sine in stita, iniquitatis est materia. Quo enim validior est, eo promptior, ut inferiorem opprimat.

Q VARTVN concedimus.

AD QVINTVM dicendum, Q liberalitas viilis eft in quibufda par ticularibns beneficiis fed fortitudo habet utilitatem generale ad conferuandum totum iuflitie or dine. Et ideo Phil ofophus ** dicit in 1. Rhet. quod jufti, & fortes maxime amantur, qui avriles funt in hallo & in pace.

bello, & in pace.

QVAESTIO CXXIIII.

De Martyrio, in quinque articulos diuisa.

ET ND E confiderandum est de martyno.
ET CTRCA hoc quarun tur quinque.

Primo, Verum martyriums

Secudo, Cuius virtutis sitasus Tertio, De perfectione hum actus.

Quarto De pomamartyri.
Quinto De causa

ARTICVLVS PRIMVS

V trum martyrium fit actus vistain.

D PRIMVM fic proceditu Videtur, quod manyrius no fit actus virtutis: Omnis com actus uirtutis est uoluntarius: let martyrium quandoque non ef noluntarium, ut patet de innoce ribus pro Christo occisis dequi bus dicit * Hilarius super Mante quòd in æternitatis profession martyrii gloria efferebatur, erzo martyrium non est actus uinuts 9 2 Prat. Nullu illicitum elialu virtutis: fed occidere femlument illicitü, vt fupra habitum*eller quod ramen, martyrium confe matur.dicit enim Auginonmos de ciuit. Dei quadam fandate minæ tempore perfecutions ut insectatores sue pudicitiz denta rent, se in fluuium deiecemnteo que modo defunctæ funt, enque martyria in catholica Ecce fia veneratione celeberrimatro quentantur: non ergo manjui effactus virtutis.

¶ 3 Pratterea. Laudabileeft, quoi aliquis fiponte fe offerat adre-quendum actum virtuissleime eft laudabile qu'od aliquis may rio fe ingerat, fed magis nature effe prælumptuofium, & penstolium.non ergo martyrand

adus virtutis.

SED CONTRA eft, pranim
beatitudinis non debet misha
virtutis: debetur autem mariafecūdum illud Matth. J. Beatu
perfecutionem patiatut propri indiriā, quomiam ipforumeis
gnum coclorum, ergo maria
eft actus uirtutis.

eft actus unrutis.

Rese o x. Dicendum, gista chum*est, ad virtutem peinsty aliquis in bono rations coises tur. Colistit auté bonum son veritate, sicut in pprio obten veritate, sicut in propose ctu, sicut expradicts y per le cut a ficut ex supradicts y per le cut autem ad rationem y vii, yet aliquis firmiter fusite tare, & institui a contra pelises tium impetus. Vnde manical est quarryriù est actus institute est quarryriù est actus institute.

An PRIMVM ergodically quida dixerunt, pinnound

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK